

Verksamhetsplan 2009

Kommunförbundet Stockholms Län

Innehållsförteckning

Inledning	5
KSLs vision	5
KSLs verksamhetsidé	5
KSLs politiska organisation.....	5
KSL ska enligt stadgarna	5
Finansiering	6
Det finansiella läget i omvärlden.....	6
Serviceavgifter	6
Övriga intäkter	6
Verksamhetens kostnader	6
Verksamhetens nettokostnader	7
Styrelsen.....	11
Övergripande insatser	11
Skatter och skatteutjämning.....	12
Allmänflyget	13
Lissabonstrategin och kompetensförsörjning	14
Integration.....	16
Strukturfonder och andra EU-program	17
Jämställdhet	18
Stockholmsregionens Europakommitté (SEU).....	19
Unga vuxnas psykiska hälsa	19
Färdtjänst	20
Miljömålspanelen	21
Utbildningsberedningen	22
Övergripande insatser	23
Gemensam Gymnasieregion	24
Gemensam vuxenutbildningsregion	26
Högskole- och forskningsfrågor inom lärarutbildning	28
Kvalitetsarbete i kommunerna	29
Vägledning.....	30
Barn och ungdomar som behöver av särskilt stöd	30
Samhällsbyggnadsberedningen.....	32
Övergripande insatser	32
Energiförsörjning – Regionala Energikontoret.....	33
Avfall	34
Miljö- och hälsoskyddsrelaterade frågor	35
Vatten och avlopp	36
Fysisk planering, boende och byggande.....	37
Kart- och mätteknik samt GIS-stöd	38
Transport, kommunikation och tillgänglighet	38

Vård- och omsorgsberedningen	40
Övergripande insatser	40
Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd	41
Personer med missbruksproblematik	42
Personer med psykiska funktionsnedsättningar	43
Äldre och personer med funktionsnedsättning	44
Boende för särskilda målgrupper	46
Hemlösa	47
Samverkan med andra aktörer	47
Externfinansierad verksamhet.....	49
Sekretariat för Strukturfondspartnerskapet	49
Gymnasieintagningen Stockholms Län	49
Regionala Energirådgivningen	50
IT-forum	51

Inledning

KSLs vision

Starka kommuner samverkar i en kraftfull region.

KSLs verksamhetsidé

KSL är en attraktiv arena som tillsammans med kommunerna

- initierar nytänkande och utveckling
- intressebevakar mot andra aktörer
- skapar samverkan
- skapar regionkunskap

KSLs politiska organisation

Sedan 1992 håller KSL ett ordinarie förbundsmöte per mandatperiod. Detta möte hålls på kallelse av styrelsen året efter det år då allmänna val av kommunfullmäktige ägt rum. Till förbundsmötet utser kommunerna ett ombud per påbörjat 14 500-tal invånare. Invånarantalet vid ingången av det år då allmänna val av kommunfullmäktige äger rum ska ligga till grund för beräkningar av antalet ombud.

Vid förbundsmötet fattas beslut om verksamhetsprogram med ramar, inriktning och ekonomi för mandatperioden. Nästa förbundsmöte hålls under våren 2011.

Förbundsmötet utser den styrelse som leder KSL under mandatperioden. För att underlätta styrelsens arbete finns det tre politiska beredningar utsedda av styrelsen. De är Samhällsbyggnadsberedningen, Utbildningsberedningen samt Vård- och omsorgsberedningen. Under 2008 har en fjärde beredning, Miljömålpanelen, tillkommit med ett särskilt uppdrag.

KSL ska enligt stadgarna

- Stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen
- Tillvarata kommunernas intressen
- Främja samverkan mellan kommunerna
- Bistå kommunerna i deras verksamhet

Finansiering

Det finansiella läget i omvärlden

Under år 2009 kommer kommunernas skatteinkomster att minska på grund av lågkonjunkturen. Inkomsterna kommer att minska ytterligare år 2010 samtidigt som kommunernas kostnader för försörjningsstöd kommer att öka.

KSL kommer också att påverkas av lägre eller minskat skatteunderlag eftersom KSLs intäkter till största delen baseras på kommunernas skatteinkomster. Genom den ettåriga eftersläpningen kommer KSLs intäkter att påverkas först år 2010, d.v.s. ett år efter kommunerna.

Serviceavgifter

År 2005 sänktes serviceavgifterna från 0,50 till 0,45 promille av kommunernas samlade skatter och bidrag. Trots att avgifterna sänktes under 2008 till 0,43 promille visade resultatet på ett överskott. För 2009 föreslås därför en ytterligare sänkning med 7,4 procent till 0,40 promille av kommunernas samlade skatter och bidrag. Efter sänkningen kommer intäkterna år 2009 från serviceavgifter att uppgå till 29,9 mnkr. Utöver medlemsavgifterna tillkommer också ett räntenetto på 0,7 mnkr. Serviceavgifterna utgör 2009 cirka 50 procent av de totala intäkterna.

Övriga intäkter

Beräknade intäkter för KSL uppgår totalt till 62,2 mnkr, vilket är en ökning med ca 26 procent. I övriga intäkter ingår intäkter från kommunerna för Gymnasieintagningen om 12,2 mnkr samt att KSL förmedlar intäkter om 7,2 mnkr från kommunerna till externfinansierade verksamheter och projekt såsom IKE (Institutet för Kommunal Ekonomi), Energirådgivningen, MSL (Miljösamverkan Stockholms Län). KSL leder också arbetet kring IT-forum, Partnerskapet för strukturfonder samt Energikontoret, vilka till största delen finansieras med externa medel om 9,9 mnkr.

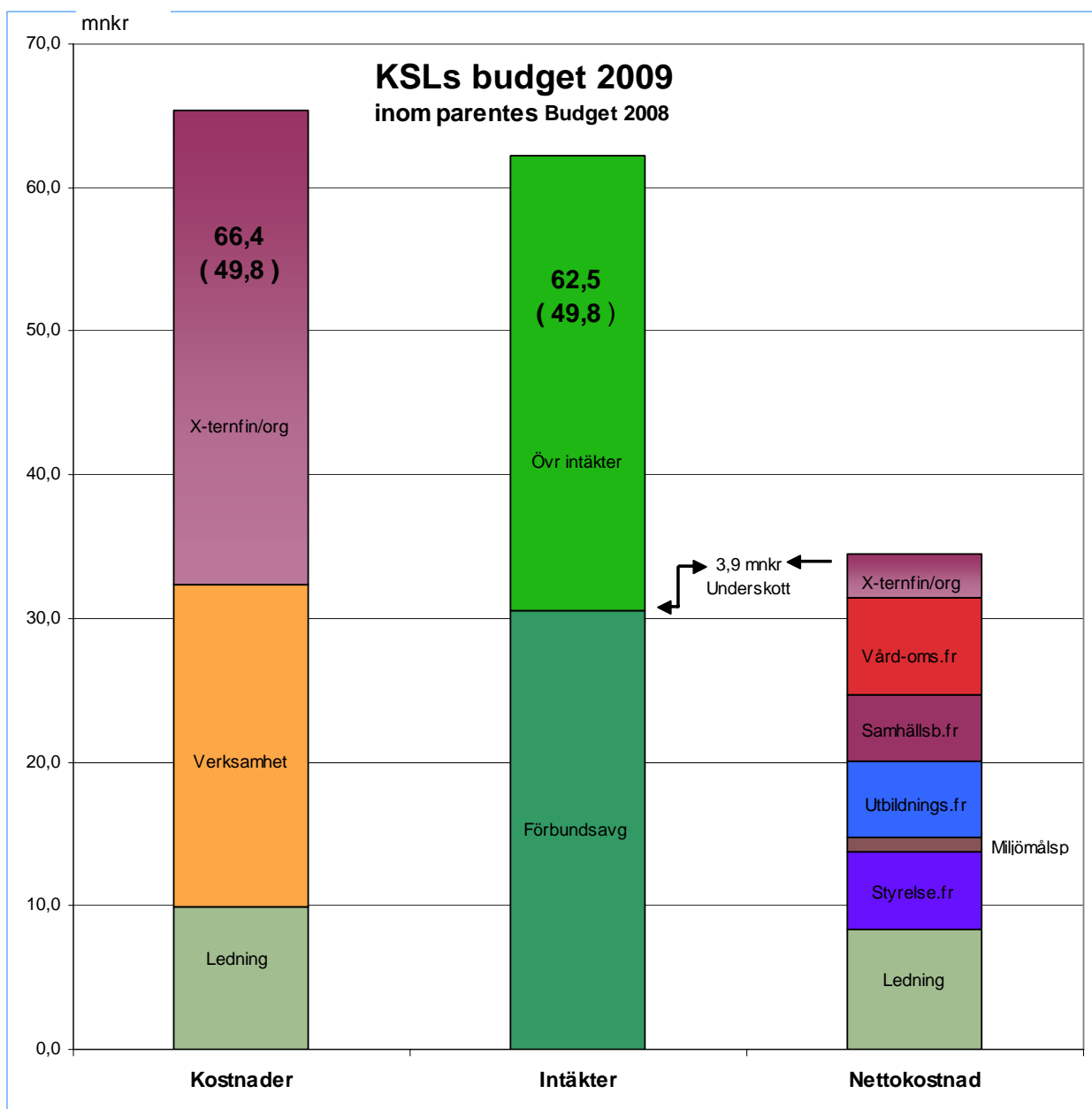
Utöver externfinansierade verksamheter uppgår intäkterna till 2,6 mnkr och består av ersättning för utförda tjänster.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader utifrån liggande förslag beräknas till 66,4 mnkr. Av detta belöper 22,6 mnkr på de olika uppdragen lagda av styrelsen och beredningar och 9,9 mnkr på ledningen och den politiska organisationen. Därutöver finns kostnader för andra organisationer på totalt 4,0 mnkr, varav bidraget till SEU uppgår till 3 mnkr. De externfinansierade delarna kostar totalt 33,0 mnkr. De externfinansierade verksamheterna påverkar endast marginellt KSLs ekonomi.

Verksamhetens nettokostnader

Under år 2009 kommer KSLs nettokostnader inte att täckas fullt ut av serviceavgifter. Det planerade underskottet om 3,9 mnkr uppkommer genom den sänkta serviceavgiften. Det planerade underskottet år 2009 kommer att innebära att ackumulerade periodiseringsfonder (tidigare avsatta ej beskattade medel) kan tas upp utan beskattning.

Sammanställning över resurser per aktivitet i verksamhetsplanen för år 2009

Aktivitet	Års- arbetare	Personal- kostnader	Konsulter	Övriga kostnader	Intäkter	Netto- kostnad
Intern service	6,13	3 947 129	689 699	-4 636 828	0	0
Ekonomi-IT-Vakm-stab	6,13	3 947 129	689 699	-4 636 828	0	0
Politisk organisation och Ledning	3,00	3 522 490	150 000	3 141 817	0	6 814 307
Styrelse och politiska beredningar	0,00	0	150 000	950 000	0	1 100 000
Ledning	3,00	3 522 490	0	2 191 817	0	5 714 307
Verksamheter under styrelsen	2,72	2 508 546	927 100	2 044 475	0	5 480 121
Övergripande styrelsefrågor	0,41	367 739	0	310 282	0	678 021
SEU-frågor	0,05	80 613	0	36 498	0	117 111
Skatter och utjämning	0,14	143 854	250 000	99 347	0	493 201
Unga vuxnas psykiska hälsa	0,05	39 155	0	36 498	0	75 653
Färdtjänst	0,32	278 342	10 000	234 418	0	522 760
Allmänflyg	0,00	0	657 100	0	0	657 100
Arbetsmarknad och kompetensförsörjning	0,35	320 516	0	255 486	0	576 002
Jämställdhet	0,20	157 920	0	195 992	0	353 912
Integration	0,60	528 664	10 000	437 977	0	976 640
Strukturfonder	0,60	591 744	0	437 977	0	1 029 720
Verksamheter under Miljömålspanelen	0,25	267 082	500 000	182 490	0	949 572
Miljömålspanelen	0,25	267 082	500 000	182 490	0	949 572
Verksamheter under Utbildningsberedningen	3,21	2 627 011	307 855	2 388 878	0	5 323 744
Områdesövergripande frågor	0,58	492 700	0	419 245	0	911 945
Vägledning	0,23	184 262	250 000	158 589	0	592 851
Högskole- och forskningsfrågor	0,25	233 086	10 000	182 490	0	425 576
Kvalitet	0,42	295 954	0	309 347	0	605 301
Gemensam gymnasierregion	1,06	885 845	32 855	795 831	0	1 714 531
Gemensam vuxenregion	0,67	535 165	15 000	523 376	0	1 073 540
Verksamheter under samhällsbyggnadsberedningen	2,85	1 720 188	430 000	1 689 416	0	4 608 780
Områdesövergripande frågor	0,50	415 592	0	364 981	0	780 572
Vatten- o avlopp	0,30	279 703	100 000	278 988	0	658 691
Miljö- och hälsa	0,30	210 052	0	218 988	0	429 040
Transport och kommunikation	0,05	46 617	0	36 498	0	83 115
Boende och byggande	0,40	344 389	110 000	291 984	0	746 373
Avfall	0,45	318 809	100 000	388 482	0	807 292
KSLs geodataråd	0,15	105 026	120 000	109 494	0	334 520
Energikontoret	0,70	503 803	15 000	510 973	-260 600	769 176
Verksamheter under vård- och omsorgsberedningen	4,33	3 441 628	170 000	3 211 285	0	6 822 913
Områdesövergripande frågor	0,74	620 582	0	543 974	0	1 164 557
Kvalitet	0,30	213 535	0	218 988	0	432 523
Äldre och personer med funktionsnedsättning	0,50	455 309	25 000	364 981	0	845 290
Personer med psykiska funktionshinder	0,50	359 125	10 000	364 981	0	734 105
Personer med missbruksproblem	0,50	366 670	100 000	364 981	0	831 651
Boende för särskilda målgrupper	0,39	289 648	25 000	281 435	0	596 083
BUS	1,20	967 388	10 000	925 953	0	1 903 341
Samverkan mellan andra aktörer	0,20	169 371	0	145 992	0	315 363

Sammanställning över resurser per aktivitet i verksamhetsplanen för år 2009

Aktivitet	Års- arbetare	Personal- kostnader	Konsulter	Övriga kostnader	Intäkter	Netto- kostnad
Andra organisationer	0,30	190 649	3 428 000	406 360	-770 000	3 255 009
SEU-bidrag	0,00	0	3 000 000	0	0	3 000 000
Luftvårdsförbundet	0,05	27 795	129 000	137 727	-300 000	-5 479
Kustvattenvårdsförbundet	0,05	27 795	129 000	137 727	-300 000	-5 479
FKF	0,00	0	60 000	0	-60 000	0
RTK	0,20	135 060	110 000	130 907	-110 000	265 966
Externfinansierade enheter	12,20	6 106 306	18 748 300	3 075 953	-28 194 939	-264 380
Miljösamverkan	0,00	0	0	1 100 000	-1 100 000	0
Energirådgivningen	0,20	141 693	4 700 000	145 992	-5 130 200	-142 515
IT-forum	0,00	0	8 150 000	0	-8 150 000	0
Gymnasieintagningen Stockholms Län	11,00	5 148 354	5 898 300	1 100 000	-12 282 122	-135 468
Partnerskapet för strukturfonder - sekretariat	1,00	816 258	0	729 961	-1 532 617	13 603
Ej fördelade kostnader samt Finansiering	0,00	0	0	4 142 000	-33 252 884	-29 110 884
Ej fördelade kostnader				4 132 000	-2 640 000	1 492 000
Finansiering, medlemsavgifter och räntor				10 000	-30 612 884	-30 602 884
KSL TOTALT	34,99	24 331 030	25 350 954	15 645 847	-62 217 823	3 879 183

Avgift till KSL 2009, baserat på utbetalda skatter och bidrag under 2008

Länets Kommuner	Antal invånare den 1 nov 2007	Utdebitering 2008	TX 07 uppräknad	Egna skatte- intäkter 2008	Totala netto bidrag 2008	Summa skatter och nettobidrag 2008	Avgift 2009 uppgår till 0,40 promille av summa skatter och nettobidrag 2008
Länets Kommuner	1 945 957	0,1844	397 414 905 509	73 285 725 147	1 496 484 656	74 782 209 803	29 912 884
BOTKYRKA	78 682	0,2013	12 201 987 441	2 456 260 072	863 875 281	3 320 135 353	1 328 054
DANDERYD	30 801	0,1720	9 566 020 479	1 645 355 522	-387 404 855	1 257 950 667	503 180
EKERÖ	24 634	0,1923	5 105 380 170	981 764 607	65 362 018	1 047 126 625	418 851
HANINGE	73 557	0,2008	12 925 797 980	2 595 500 234	338 680 364	2 934 180 598	1 173 672
HUDDINGE	91 391	0,1995	16 768 135 802	3 345 243 092	410 832 284	3 756 075 376	1 502 430
JÄRFÄLLA	63 229	0,1880	12 642 947 158	2 376 874 066	14 942 619	2 391 816 685	956 727
LIDINGÖ	42 693	0,1886	11 487 152 003	2 166 476 868	-296 190 142	1 870 286 726	748 115
NACKA	84 082	0,1826	18 589 517 573	3 394 445 909	-68 415 388	3 326 030 521	1 330 412
NORRTÄLJE	55 132	0,2012	9 188 155 222	1 848 656 831	330 920 204	2 179 577 035	871 831
NYKVARN	8 890	0,1995	1 680 073 724	335 174 708	30 300 013	365 474 721	146 190
NYNÄSHAMN	25 301	0,1983	4 378 553 082	868 267 076	135 596 292	1 003 863 368	401 545
SALEM	14 991	0,1990	2 795 423 112	556 289 199	81 705 828	637 995 027	255 198
SIGTUNA	37 588	0,2010	6 824 509 981	1 371 726 506	147 695 483	1 519 421 989	607 769
SOLLENTUNA	61 309	0,1820	13 489 899 171	2 455 161 649	-9 973 417	2 445 188 232	978 075
SOLNA	63 551	0,1712	13 241 807 120	2 266 997 379	-352 306 064	1 914 691 315	765 877
STOCKHOLM	794 494	0,1758	168 711 674 822	29 659 512 434	-618 652 296	29 040 860 138	11 616 344
SUNDBYBERG	34 880	0,1913	6 946 279 910	1 328 823 347	-64 900 330	1 263 923 017	505 569
SÖDERTÄLJE	83 338	0,2013	13 921 437 052	2 802 385 279	768 236 802	3 570 622 081	1 428 249
TYRESÖ	41 991	0,1948	8 226 549 131	1 602 531 771	73 917 824	1 676 449 595	670 580
TÄBY	61 486	0,1763	15 435 981 566	2 721 363 550	-393 244 448	2 328 119 102	931 248
UPPLANDS-BRO	22 133	0,1958	3 920 511 337	767 636 120	81 523 041	849 159 161	339 664
UPPLANDS-VÄSBY	38 027	0,1938	7 319 360 931	1 418 492 148	66 559 624	1 485 051 772	594 021
VALLENTUNA	28 249	0,1898	5 370 225 272	1 019 268 757	127 638 174	1 146 906 931	458 763
VAXHOLM	10 599	0,1988	2 184 251 364	434 229 171	7 323 664	441 552 835	176 621
VÄRMDÖ	36 672	0,2028	6 919 891 340	1 403 353 964	118 462 493	1 521 816 457	608 727
ÖSTERÅKER	38 257	0,1933	7 573 382 766	1 463 934 889	23 999 588	1 487 934 477	595 174

* 0,40 promille av summan skatter och bidrag och avgifter

* I totala bidraget 2008 ingår; kostnads- och inkomstutjämningen, införandetillägg/avdrag, LSS, bidrag för maxtaxa samt bidrag för ökad kvalitet inom förskolan

Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för KSLs verksamhet under mandatperioden utifrån det verksamhetsprogram som fastställdes av förbundsmötet. Styrelsens ansvarsområde är brett och omfattande, varför en noga avvägning alltid görs huruvida ett uppdrag har ett regionalt perspektiv och är av vikt för regionens och kommunernas utveckling och tillväxt. Styrelsen har också att avgöra om fullgörandet av olika bevakningsuppdrag bäst hanteras gentemot nationella organ eller gentemot EUs olika institutioner. I arbetet med att påverka EUs olika institutioner sker en gemensam hantering av huvudmännen till SEU, dvs. KSL, Stockholms läns landsting och Stockholms stad.

Den finansoro som präglat år 2008, framförallt hösten 2008, har lett till stora penningpolitiska insatser i världen. Hittills har kommunerna endast påverkats marginellt. Finansoron är en spegling (nuvärdesberäkning) av vad som beräknas ske på de reala marknaderna (varor och tjänster) kommande år. Efterfrågan på varor och tjänster kommer att minska rejält och sysselsättningen kommer därför att falla.

På grund av de konvergensregler som finns på EU-nivå, det statliga utgiftstaket samt kommunernas och landstingens balanskrav är det svårt att bedöma om finanspolitiska åtgärder är möjliga och i så fall i vilken grad och mängd. Om olika länder bryter mot dessa regler, genom att föra en expansiv finanspolitik, finns det risk för stora spänningar mellan staterna i Europa. Följer staterna det regelverk som är uppsatt, kommer lågkonjunkturen att bli mycket långvarig p.g.a. bristen på åtgärder. Hur detta dilemma löses kommer att påverka utvecklingen av tillväxten och därmed skatteunderlaget och förutsättningarna för kommunal verksamhet de kommande fem åren.

Starka och entydiga tecken finns nu på att vi står inför en lågkonjunktur som både på kort och lång sikt kommer att ställa andra krav på kommunerna än som har varit fallet de senaste åren. I det korta perspektivet kommer kommunernas intäkter att minska och i det något längre perspektivet kommer förmodligen kommunernas kostnader att öka. KSL följer utvecklingen och har en beredskap att samordna kommunernas insatser om så skulle bli aktuellt.

Styrelsen har utsett tre beredningar att verka inom områdena Samhällsbyggnad, Utbildning och Vård och Omsorg. Därutöver har styrelsen utsett en tillfällig beredning, Miljömålspanelen, med uppdrag att utifrån Stockholmsförhandlingen om infrastruktur följa miljöaspekterna.

Övergripande insatser

KSL har identifierat nyckelgrupper i kommunerna som uppdragen ska stämmas av med. KSLs arbetsutskott tillsammans med direktören inbjuder därför regelbundet till KS-ordförandemöten. Direktören har också regelbundna möten med länets kommundirektörer.

För att stämna av KSLs uppdrag och bevaka länets intressen så deltar direktören regelbundet vid Sveriges kommuner och landstings kommundagar, och ingår också i Mälardalsrådets tjänstemannaberedningsgrupp. KSLs presidium deltar också i de årligen återkommande överläggningarna med presidierna i region- kommunförbunden i Östra Mellansverige. Dessa arenor utgör också en mötesplats för att diskutera behovet av och formerna för en framtida storregion.

Under 2009 planeras KSLs nyhetsbrev att komma ut i anslutning till styrelsemötena. Detta är ett led i att informera om aktuella frågor och hålla kontakt med medlemskommunerna och olika regionala aktörer.

Med utgångspunkt från denna verksamhetsplan tar kansliet fram en handlingsplan för samtliga uppdrag inom varje beredningsområde, där olika aktiviteter är definierade och tidsatta. Uppföljning sker per tertial och då görs avstämningar i måluppfyllelse för samtliga uppdrag i verksamhetsplanen.

Inriktningsmål

Inriktningsmålet är att tillsammans med medlemmarna medverka till att stärka Stockholmsregionens hållbara konkurrenskraft. Vägen dit går via att KSL stimulerar kommunerna till

- ökad helhetssyn och arbete över sektorsgränser
- ökat användande av externa resurser i utvecklingsarbetet
- ökat nyttjande av varandras erfarenheter
- förändring av mönster och normer som hindrar tillväxt

Resursåtgång:

0,35 tjänst

Skatter och skatteutjämning

Den kommunala ekonomin avser dels kommunernas ekonomiska förutsättningar i *relation* till varandra, hushållen, staten, landstingen eller privata företag och dels kommunernas interna ekonomiska prioriteringar, exempelvis hur de fördelar sina resurser.

Kommunalekonomi handlar om vilka möjliga *intäktsbaser* som kommunerna har eller skulle kunna få tillgång till i framtiden. Exempel på sådana är inkomstskatter, fastighetsskatter, produktionsskatter, trängselskatter, eller avgifter inom olika verksamheter.

Kommunalekonomi handlar också om *vem som ska finansiera* olika offentliga åtaganden såsom polis, gymnasieskola, hemsjukvård, psykiatri, infrastruktur m m.

När det gäller frågan om hur kommunerna fördelar sina egna resurser, handlar kommunalekonomi om möjligheten till *samordningsvinster* inom olika verksamheter mellan kommunerna. Exempel på aktuella områden är gymnasieintagning, miljösamverkan, avfallshantering, räddningstjänst, flyktingmottagning etc.

Utjämningsystemen

I den statliga översynen av utjämningsystemet mellan kommunerna och mellan landstingen, har ett slutbetänkande lagts fram i september 2007. Slutbetänkandet har inte remissbehandlats utan ingår i det underlag till en större parlamentarisk utredning som tillsätts i början av år 2009 och som ska lämna sitt slutbetänkande den 1 januari 2011.

I direktiven till den parlamentariska utredningen finns skrivet om möjligheten att "det genom förändringar i den *kommunala skattebasen* går att minska behovet av utjämning". För att vara proaktiv kommer KSL att analysera hur olika förändringar i den kommunala skattebasen skulle inverka på utjämningsbehovet. KSL kommer under våren 2009 att forma en tjänstemannaarbetsgrupp kring frågan.

KSL kommer också i den kommande utredningen att fortsätta driva frågan om faktorn för utjämning av *markpriser*. Markpriset är fem gånger högre i Stockholms län än i övriga Sverige och detta innebär betydligt högre hyror för kommunala fastigheter än motsvarande kostnader för kommuner utanför länet.

KSL kommer också framledes att hävda att Lagen om särskilt stöd och service (*LSS*) till fullo ska finansieras av staten.

Utöver diskussionen kring lönekostnadsutjämning finns det behov av översyn av fler verksamhetsområden och utjämningsfaktorer varav en del inte är föremål för utjämning eller där utjämnningen inte klarar av att eliminera negativa ekonomiska incitament, som motverkar det samhällsekonomiska intresset i stort.

Övergripande mål

KSL ska tillsammans med medlemmarna medverka till att stärka kommunernas ekonomiska bas både gentemot staten och andra regioner och att tillvarata storstädernas fördelar genom att skapa samverkan inom områden som har skalfördelar.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska ta fram underlag och ge förslag till förändringar till den parlamentariska kommitté kring utjämningsystemet både vad avser förändringar i den kommunala skattebasen, huvudmannskapet för LSS samt möjligheterna att införa en faktor i kostnadsutjämnningen avseende skillnader i markpriser

Resursåtgång:

0,15 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 250.000 kronor

Allmänflyget

Allmänflyget inom Stockholm-Mälardalen har under senare år genomgått stora förändringar. Tullinge har stängts och enligt nuvarande planer stängs Barkarby vid årsskiftet 2008/2009.

Genomförda utredningar visar att det inte finns en lösning för allmänflygets framtida behov. Däremot kan det finnas möjligheter att genom olika åtgärder åstadkomma rimligt godtagbara möjligheter för allmänflyget att fortsatt fungera i länet. Med genomförda utredningar som utgångspunkt är det nu dags att via förhandlingar med alla berörda kommuner, statliga organ m.fl. parter försöka åstadkomma konkreta dellösningar, som sammantaget kan ge en fungerande helhet.

Kommunförbundet Stockholms Län, Regionplane- och trafiknämnden och Länsstyrelsen har gemensamt gett i uppdrag till en förhandlingsman att försöka åstadkomma konkreta lösningar för allmänflygets behov i Stockholm-Mälardalenregionen. Uppdraget ska redovisas sommaren 2009.

Övergripande mål:

- Att åstadkomma en långsiktigt hållbar lösning för allmänflyget i Stockholms län

Vad ska uppnås under 2009:

- En eller flera möjliga flygplatser för allmänflyget ska identifieras och utses som länets allmänflygplatser
- En uppgörelse mellan länets kommuner som säkerställer drift och investeringar för allmänflygplatserna

Resursåtgång:

Konsultinsatser motsvarande 650.000 kr

Lissabonstrategin och kompetensförsörjning

Tillväxt och sysselsättning handlar för KSL om tre områden; arbetskrafts- och kompetensförsörjning, sysselsättning för att minska utanförskap samt regional utveckling. Under 2009 koncentrerar KSL arbetet på integrationsområdet, strukturfonderna som ett redskap i det regionala utvecklingsarbetet samt arbetskrafts- och kompetensförsörjningsområdet. Inom det senare området ska inledningen av 2009 användas till att undersöka behovet av kommunal och regional samverkan samtidigt som arbetet samordnas med uppdragen inom Utbildningsberedningens ansvarsområden.

De största arbetsgivarna i länet är landstinget och de större kommunerna. Enligt demografiska prognoser tros Stockholms län även framöver ha en yngre befolkning än landet i stort. Trots detta "drabbas" även Stockholm av en krympande arbetsför befolkning. Utifrån detta pågår en rad initiativ såväl nationellt som regionalt för att skapa samverkan kring arbetskrafts- och kompetensförsörjning. Flera projekt inom strukturfonderna syftar till att skapa struktur och samverkan kring arbetsgivarnas behov och utbildningsanordnarnas utbud. Samtidigt är Arbetsförmedlingen på väg att skapa s.k. Arbetsmarknadsråd som på en strategisk nivå bl. a ska hantera frågor kring arbetskrafts- och kompetensförsörjning och sysselsättning. Arbetsförmedlingen ska även bilda s.k. branschråd och anordnargrupper samt ta ansvar för etableringssamtal och plan för nyanlända. SKL har nyligen föreslagit

forskningsministern att utreda möjligheten att starta ett branschforskningsinstitut för kommuner, landsting och regioner. Inriktningen är att skapa ett ”Vinnova för vård, omsorg och skola”. Samtliga dessa uppdrag påverkar såväl kommunernas arbete som den regionala strukturen.

Kompetensförsörjning i kommunerna

Lissabonstrategin är en viktig utgångspunkt för regional samverkan kring arbetskrafts – och kompetensförsörjning i olika delar av landet. I t ex Göteborg finns ett framtaget koncept för stöd till regionens arbetsgivare kring ledningssystem för kompetensförsörjning. Det handlar om att systematiskt arbeta med koppling till omvärlden – strategier – kompetensförsörjning. I Stockholms län finns ingen regional samverkan mellan kommunerna kring kompetensförsörjning. KSL vill under 2009 undersöka förutsättningarna för detta genom att kartlägga fakta kring kommunernas kompetensförsörjningsbehov; Hur ser behovet ut? Vad planeras på kort – och lång sikt? Inom vilka områden kan det bli ett bättre resultat om man samverkar? Vilka system finns för att koppla ihop arbetsgivarnas behov och utbildningsanordnarnas utbud? En sådan kartläggning ska dra nytta av KSLs samarbete med Lärarhögskolan där kompetensförsörjning inom utbildningsområdet är en viktig del.

Regional samverkan kring arbetskrafts- och kompetensförsörjning

KSL behöver även undersöka vilka forum som ger bäst förutsättning för intressebevakning i stort men också att specifikt bevaka kommunernas behov av arbetskraft inom alla kommunala områden. Det finns en tendens till att kommunala yrken får mindre uppmärksamhet jämfört med yrken i näringslivet trots att landets största yrkesgrupper återfinns bland de kommunala yrkena t ex sjukvårdsbiträden och undersköterskor. Denna situation återfinns även när det gäller samspelet mellan kommunal verksamhet och universitet, högskolor samt forskning.

I kommunerna liksom inom KSL krävs ökad samverkan mellan områdena arbetsmarknad, näringsliv och utbildning. Projektet Bransch- och yrkesarenor som startar under 2009 kan bli en bra mötesplats för sådan samverkan.

Stockholms Akademiska Forum (StAF) är en medlemsorganisation för länets universitet och högskolor vars vision är att Stockholm ska vara norra Europas ledande akademiska region. Under 2007 bjöd StAF in KSL för en diskussion om hur fler kommuner skulle kunna engageras i deras arbete. StAF kommer utifrån dessa samtal att inbjuda kommunerna att ingå i styrelsen för StAF utifrån en modell som KSL prövat i samarbetet kring Institutet för Kommunal Ekonomi (IKE). För KSLs räkning innebär detta att initialt samordna kontakterna mellan StAF och kommunerna samt om kommunerna svarar positivt på StAFs erbjudande också ingå tillsammans med minst en kommundirektör i StAFs styrelse.

Kravmärkt Yrkesroll® är ett kvalitets- och kompetensförsörjningsprojekt inom äldreomsorgen som 2009 övergår till samverkan i ordinarie verksamhet. Huvudman för det gemensamma arbetet är Haninge kommun. KSL erbjuder kontaktkanaler via befintliga nätverk som fortsatt stöd i övergången från projekt till ordinarie verksamhet.

Övergripande mål

Långsiktigt säkrad kompetensförsörjning hos länets kommuner.

Vad ska uppnås under 2009

- Kartlägga fakta kring kommunernas kompetensförsörjningsbehov samt vilka insatser som planeras på kort och lång sikt.
- Säkerställa att kommunintresset och ett regionalt perspektiv får utrymme i de regionala grupperingar som finns eller bildas i länet kring arbetsmarknad och kompetensförsörjning.
- Undersöka kommunernas intresse av att medverka i Stockholms Akademiska Forum samt vid positivt utfall aktivt medverka i StAFs styrelse.
- Synliggöra möjligheterna med strukturfonderna inom arbetsmarknads- utbildnings- och välfärdspolitiken.
- Bidra med KSLs kontaktkanaler för Kravmärkt yrkesroll i övergången från projekt till ordinarie verksamhet.

Resursåtgång:

0,35 tjänst

Integration

Integrationsuppdraget har sedan förbundsmötet 2007 huvudsakligen handlat om att åstadkomma en kvalitativt bättre och mera regionalt sammanhållen introduktion för nyanlända, och en mera jämn spridning av bosättningen i länet. Detta uppdrag har skett i nära samarbete med Länsstyrelsen och kommunerna.

Det fortsatta regionala samarbetet kommer under 2009 att handla om att kommunerna sluter en samverkansöverenskommelse, och om att utveckla samrådsstrukturen med Länsstyrelsen, andra berörda statliga myndigheter, Stockholms läns landsting, och kommunerna. Syftet är att främja tillväxt och sammanhållning i regionen genom att arbetsmarknadsetableringen för asylsökande och nyanlända kvinnor och män sker snabbare och med bättre kvalitet, utifrån individens förutsättningar. En obruten kedja av insatser ska erbjudas av de olika berörda aktörerna, oberoende av individens bostadsort. En jämnare spridning av bosättning och vidarebosättning i länet eftersträvas också. De gemensamma regionala eller delregionala utvecklingsprojekten, där merparten av kommunerna liksom myndigheter och andra regionala parter deltar, ska också följas upp, och dess finansiering säkras. Ett för parterna gemensamt treårigt s.k. Tematiskt projekt för nyanlända befinner sig i startgrupparna och ska under de kommande tre åren samla kunskap och sprida erfarenheter från de olika projekten.

Samtliga kommuners treåriga avtal om mottagande av nyanlända behöver omförhandlas under 2009. KSLs uppdrag är här att utgöra förhandlingspart gentemot Länsstyrelsen. Diskussioner med kommunerna ska föras kring möjligheten att sluta ett länsgemensamt avtal, alternativt delregionala avtal med staten. Beslut måste tas senast under hösten 2009 för att träda i kraft 2010. Regeringens olika initiativ på lagstiftningsområden ska följas för kommunernas räkning. Samverkan i dessa frågor sker med SKL samt med andra regioner med

liknande pågående utvecklingsarbete, bland annat Göteborgsregionen, Östsam och Umeåregionen.

En stark koppling finns mellan KSL-uppdragen kring integration, gemensam vuxenutbildningsregion samt tillväxt och sysselsättning.

Övergripande mål

Stockholms län ska vara ett föredöme i Sverige när det gäller flyktingmottagande och introduktion.

Vad ska uppnås under 2009

- En samverkansöverenskommelse mellan kommunerna antas, och en förvaltningschefsgrupp bildas för att följa upp överenskommelsen.
- Nytt eller nya avtal för mottagande av nyanlända från 2010 sluts mellan kommunerna och Migrationsverket med aktiv medverkan av KSL.
- Erfarenheter av regionalt samarbete kring olika delar av introduktionen samlas och kommuniceras genom det Tematiska projektet för nyanlända. De olika initiativen för att utveckla gemensamma instrument för bosättningssamordning och vidarebosättning inom och utanför länet följs särskilt upp.

Resursåtgång:

0,60 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 10.000 kronor

Strukturfonder och andra EU-program

Stockholms län har tilldelats 180 miljoner kronor per år i sju års tid från EU:s strukturfonder. Medlen ska finansiera strategiska satsningar som syftar till att öka länets sysselsättning och konkurrenskraft. Satsningar ska göras inom områden som företagsutveckling, tillgänglighet, kompetensförsörjning och för att minska utanförskapet. Arbetet ska bedrivas med ett tillväxtfokus. Pengarna ska också gå till att stärka länets innovativa miljöer samt öka arbetskraftsutbudet.

KSL är en part i förberedelsearbetet inför strukturfondspartnerskapets beslut om prioriteringar genom medverkan i den Beredningsgrupp som inrättats. Kommunerna är representerade av KSL och Stockholms stad. Gruppen leds av sekretariatet för strukturfonderna och uppgiften är att vara sekretariatets stöd inför förslag till prioriteringar av inkomna ansökningar i regional- och socialfonden. Intresset för att använda strukturfonderna i länets utvecklingsarbete har hitintills varit lågt. De stora strategiska satsningar som efterfrågas är allt för få. KSL kan behöva bistå Strukturfondspartnerskapet i arbetet med att öka intresset och förståelsen för strukturfonderna som ett verktyg i utvecklingsarbetet. Det kan även finnas behov av att delta i arbete kring övriga strukturfondsfinansierade program som t ex Central Baltic.

En grönbok för sammanhållningspolitiken efter 2013 har nyligen presenterats. KSL behöver uppmärksamma kommunerna på detta och utifrån dessa samtal bevaka regionens intressen.

Övergripande mål

Kommunerna ska i samverkan nyttja strukturfonderna i sitt utvecklingsarbete för kompetensförsörjning och ökad sysselsättning.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska bidra med stöd i strukturfondspartnerskapets föreberedelsearbete genom medverkan i sekretariatets Beredningsgrupp.
- Medverka till att kommunerna ser möjligheterna att finansiera utvecklingsidéer med strukturfonderna.
- KSL ska aktivt medverka i styrgrupper för processtöd i social –och regionalfonden.

Resursåtgång:

0,60 tjänst

Jämställdhet

En regional strategigrupp ska följa upp den Regionala strategin för jämställdhet 2008-2013, som antogs efter en remissomgång till kommunerna. Det regionala samarbetet behöver breddas till fler aktörer, och uppföljningsbara mål och handlingsplaner formuleras. Gruppen består av KSL, Länsstyrelsen, Regionplane- och trafikkontoret, Stockholms stad, Stockholms läns landsting och Stockholms akademiska forum. Arbetsförmedlingen och Polisen är myndigheter som har bjudits in till arbetsgruppen. Jämställdhetsstrategin har gjort avtryck i förslaget till RUFSS 2010.

KSL samlade under hösten 2008 representanter från ett tiotal kommuner, med syfte att få en bild av kommunernas behov av kompetenshöjning och erfarenhetsutbyte när det gäller jämställdhetsintegrering av kommunala verksamheter. Erfarenheter och planer framöver är av mycket skiftande karaktär. Kontakter har tagits med SKL, tillsammans med landstinget och Stockholms stad, utifrån SKLs satsning kring Hållbar jämställdhet, angående möjligheter för länets kommuner och landstinget att kunna delta i denna och andra satsningar. Detta arbete behöver vidareutvecklas.

Inom KSL planeras ett internt analysarbete för att höja kunskap och kompetens om jämställdhet, och undersöka på vilket sätt och inom vilka sakområden KSL som organisation kan bidra till arbetet med jämställdhetsintegrering av kommunala verksamhetsområden, ramverk, policies mm.

Övergripande mål

Jämställdhet är en drivkraft för regional utveckling, liksom för kvalitetsutveckling av kommunala verksamheter som riktas till medborgare och brukare.

Vad ska uppnås 2009

- Den regionala strategigruppen bjuder in kommuner och andra regionala aktörer till diskussioner/workshops kring mål och strategier i det regionala jämställdhetsarbetet.

- KSL stöder de kommuner som vill påbörja eller fortsätta arbete med jämställdhetsintegrering i sina verksamheter. Detta kan bland annat ske genom enskilda eller gemensamma ansökningar om utvecklingsmedel hos SKL eller Europeiska socialfonden.
- Ett internt arbete påbörjas på KSL för att identifiera KSL-uppdrag som behöver analyseras systematiskt ur ett jämställdhetsperspektiv.

Resursåtgång:

0,20 tjänst

Stockholmsregionens Europakommitté (SEU)

KSL är en av huvudmännen i Stockholmsregionens Europakommitté (SEU) tillsammans med Stockholms stad och Stockholms läns landsting. För att företräda kommunerna och för att bevaka viktiga utvecklingsområden ingår KSL i SEUs beredningsgrupp. Utifrån de bevakningsuppdrag som kommittén beslutar om tillsätter huvudmännen arbetsgrupper som tar fram underlag till gemensamma politiska ställningstaganden. De beslut som fattas i EU påverkar till stor del de kommunala besluten och hur kommunal verksamhet ska bedrivas. Därför strävar KSL efter att EU-perspektivet integreras inom samtliga beredningsområden.

Övergripande mål:

KSL ska genom sitt arbete i SEU bidra till att stärka Stockholmsregionens inflytande i ett europeiskt perspektiv samt påverka EUs institutioner i en för Stockholmsregionen önskvärd riktning

Vad ska uppnås under 2009:

- Utveckla processen med policyarbetet
- Utveckla rutiner och former för kommitténs arbete.

Resursåtgång:

0,05 tjänst

Unga vuxnas psykiska hälsa

Unga vuxnas psykiska hälsa är ett projekt som ägs av Stockholms läns landsting. KSL var en av aktörerna som februari 2007 bjöds in att i samverkan med Centrum för folkhälsa ta fram en fokusrapport med förslag på de 10 viktigaste åtgärderna för att stärka unga vuxnas psykiska hälsa. Syftet med åtgärdslistan är att den sedan kan bli en grund för regionala samverkansinitiativ och utvecklingsarbete på lokal nivå.

Av Stockholms läns folkhälsorapport 2003 framgick att unga vuxnas psykiska ohälsa har fördubblats sedan 1990. Framför allt är det en hög andel av de unga kvinnorna som uppger tecken på nedsatt psykiskt välbefinnande. Unga vuxna är också den grupp som ökat mest inom den psykiatriska öppenvården i Stockholms län. Bristerna i unga vuxnas psykiska hälsa bör ses som ett större samhällsproblem som behöver samordnade och förebyggande insatser från samhällets olika sektorer utöver ett bra bemötande och stöd från vården.

Övergripande mål

Att gemensamt med Stockholms läns landsting ta fram och tydliggöra den kunskap som finns om möjliga åtgärder när det gäller förebyggande och hälsobefrämjande insatser för att främja unga vuxnas psykiska hälsa.

Vad ska uppnås under 2009?

- KSL och kommunerna ska delta i framtagande av Centrum för folkhälsa/SLL Fokus-rapport: De 10 viktigaste åtgärderna för att stärka unga vuxnas psykiska hälsa.

Resursåtgång:

0,05 tjänst

Färdtjänst

Länets kommuner har sedan lång tid tillbaka genom avtal överlåtit åt Stockholms läns landsting att ansvara för färdtjänsten. Nuvarande färdtjänstavtal löpte ut i dec 2008. KSL och landstinget har kommit överens om att föreslå kommunerna en prolongering av nuvarande avtal ett år. År 2010 blir ett övergångsår där kommunerna fasar ut sina transportavtal och landstinget tar över berörda transporter som kommunerna idag har ansvar för.

Kostnadsökningen för landstinget ska regleras genom skattejustering eller annan ekonomisk lösning.

Övergripande mål

Ett tydligt färdtjänstavtal som ska börja gälla från 1 jan 2010.

Vad ska uppnås under 2009

- Arbeta fram ett nytt färdtjänstavtal som även innehåller ett förslag till ekonomisk reglering mellan kommunerna och landstinget

Resursåtgång:

0,35 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 10.000 kronor

Miljömålspanelen

Företrädare för Stockholms läns kommuner och Stockholms läns landsting träffade i december 2007 en överenskommelse med statens förhandlingsman om en samlad trafiklösning för regionen. Överenskommelsen kallas "*Samlad trafiklösning Stockholmsregionen för miljö och tillväxt - till 2020 med utblick mot 2030*".

I överenskommelsen åtar sig parterna att genomföra ett antal konkreta åtgärder som på ett kraftfullt sätt bidrar till måluppfyllelse av de nationella och regionala miljömålen.

Inom ramen för KSL inrättas under mandatperioden en Miljömålspanel i form av en tillfällig beredning. Till Miljömålspanelen knyts en expertgrupp som följer upp arbetet och föreslår åtgärder som Miljömålspanelen sedan rekommenderar kommunerna att åtgärda.

Miljömålspanelens uppdrag begränsas sålunda till att, utifrån transportsektorns påverkan, bereda regionala miljömål samt förslå och stödja genomförandet av åtgärder som berör/omfattar:

- Klimat
- Luftkvalitet
- Buller
- Tätortsnära natur- och kulturmiljöer
- Främjande av ny bebyggelse i goda transportlägen
- Främjande av miljösituationen och tillgängligheten för Arlanda
- Förbättring och underhåll av befintlig infrastruktur

Inriktningsmål

- Att bereda kommande regionala mål i dialog med länsstyrelsen.
- Att genom samordning i planering och byggande bidra till en transporteffektiv stadsbygd.
- Att följa strategierna i Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

Vad ska uppnås under 2009

- Utveckla arbetsformerna för miljömålspanelen och expertgruppen.
- Analysera vilka frågor som miljömålspanelen ska prioritera.
- Leverera underlag till den årliga rapporten om uppföljning av Stockholms förhandlingen.

Resursåtgång:

0,25 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 500.000 kr

Utbildningsberedningen

Utbildningsberedningen ansvarar inför styrelsen för beredning av frågor inom utbildningsområdet.

KSL är en arena där erfarenheter utbytes, samarbete etableras och en gemensam bild av Stockholms län som utbildningsregion skapas. KSL genomför uppdrag genom en väl fungerande dialog- och mötesstruktur både på politisk och tjänstemannanivå.

Ett stort antal utbildningspolitiska reformer kommer att genomföras under de närmaste åren, bl a en ny gymnasieskola, en ny lärarutbildning och en ny skollag, betygsrätt för enskilda anordnare inom vuxenutbildningen samt inrättande av yrkeshögskola. Andra förändringar som påverkar skolans och utbildningarnas förutsättningar under kommande år är:

- den demografiska utvecklingen i länet går mot att antalet elever vid regionens gymnasieskolor kommer att sjunka snabbt och kraftigt med nära 20 % mellan 2009 till 2015
- antalet fristående skolhuvudmän inom hela utbildningsområdet, för-, grund- och gymnasieskolan samt vuxenutbildningen förväntas öka.
- kraven på ökad interaktion med arbetslivet som en grundförutsättning för ett efterfrågat gymnasieutbud med hög kvalitet.
- Ökat regionalt utbud ställer högre krav på samordnad, relevant och tillgänglig kvalitetsgranskning.

Under 2009 fortsätter arbetet med att utveckla en gemensam gymnasierregion och en gemensam vuxenutbildningsregion. Redan påbörjat arbete kring högskole- och forskningsfrågor, vägledning, kvalitet och BUS fortsätter också.

Inriktningsmål

- KSL ska tillsammans med kommunerna bidra till ett effektivare resursutnyttjande inom utbildningssystemet för kommunerna.
- KSL ska tillsammans med kommunerna bidra till flexiblare och kvalitetssäkrade lösningar inom utbildningssystemet för barn, elever och vuxna.
- KSL ska tillsammans med kommunerna bidra till att det kommunala perspektivet blir företrätt gentemot högskola med flera externa aktörer.

Nya utmaningar

Såväl gemensam gymnasierregion som gemensam vuxenutbildningsregion står inför utmaningen att arbeta för att skapa ett utbud som står i relation till såväl individernas önskemål som arbetsmarknadens behov. KSL kommer att få en viktig roll i att medverka till att bra kunskapsunderlag kommer kommunerna/ utbildningsanordnarna till del inför ställningstagande om det framtida utbudet.

KSL har idag flera uppdrag inom arbetsmarknad-, sysselsättning-, samt integrationsområdet som sätter fokus på arbetsmarknadens behov och individernas önskemål. Den kunskap som finns inom dessa uppdrag är värdefull för den fortsatta utvecklingen inom gymnasierregionen och vuxenutbildningsregionen. Det är också viktigt att komma ihåg att

kommunerna själva är en stor och viktig arbetsgivare med kompetensförsörjningsbehov.

Kansliet påbörjar nu ett arbete där vi samlas kring dessa uppdrag för att finna synergieffekter, dra nytta av framtagen kunskap och delge varandra erfarenheter.

Under 2008 har ett förslag till ett försök med bransch- och yrkesarenor tagits fram samt ett förslag till överenskommelse kring sfx med kvalitetskriterier. Syftet med arbetet är att kunna erbjuda utbildning efter det faktiska behovet hos individen och arbetsmarknaden

Övergripande insatser

De uppdrag som är aktuella under 2009 berör och involverar stora delar av kommunernas skol- och utbildningsverksamhet, är aktuella under flera år samt kräver mycket god förankring bland politiker och förvaltningschefer. Uppdragen är av sådan art, att de är viktiga i varje kommun men löses bäst ut i samverkan mellan kommunerna i länet.

KSL ska vara den arena där politiker och förvaltningschefer väljer att föra regionalt strategiska diskussioner kring aktuella utbildningsfrågor. För att uppnå detta inbjuds presidierna i barn- och utbildningsnämnder eller motsvarande till fördjupande seminarier och förvaltningscheferna till möten och internat med särskilda teman. Ett perspektiv som ofta genomsyrar samtalen är skolan som mål- och resultatstyrd verksamhet gentemot kommunernas olika förutsättningar för genomförandet. Samtalen synliggör den variation av lösningar på ett och samma problem eller fråga som finns inom länet vilket är grunden för erfarenhetsutbytet. Förutom de aktuella frågor som KSL har på agendan så kommer implementeringen av olika utbildningspolitiska reformer att behöva diskuteras.

KSL ska företräda kommunerna gentemot externa aktörer och verksamheter i syfte att stärka kommunernas och regionens röst och inflytande. Detta sker bl a genom att ha en dialog med nationella myndigheter kring utbildningsfrågor ur ett regionalt perspektiv. KSL ska också ha ett stort utbyte med storstadsregionerna i syfte att föra fram storstadsperspektivet gentemot staten, SKL och andra externa aktörer.

Vad ska uppnås under 2009

- Förvaltningscheferna ska inbjudas till möten kring aktuella frågor
- Presidierna till kommunernas Barn- och Utbildningsnämnder eller motsvarande ska inbjudas till seminarier
- Storstadssamarbetet med regionerna Göteborg och Skåne ska utvecklas
Kontinuerlig kontakt kring prioriterade frågor samt nationella möten med Sveriges Kommuner och Landsting ska äga rum
- Deltagande i ett gemensamt samrådsorgan för styrning och ledning av länets två naturbruksgymnasier tillsammans med landstinget.

Resursåtgång:

0,60 tjänst

Gemensam Gymnasieregion

I snart 10 år har kommunerna i länet, med stöd av KSL, arbetat för att skapa en gemensam gymnasiregion. En utredning påbörjades 1999 för att ta reda på vilka förutsättningar som krävdes och 2002 skrev kommunerna under en överenskommelse om en gemensam gymnasiregion.

Regionen definieras idag genom ett antal delområden, varav det första är uppnått:

- Gemensamt intagningssystem/kansli för gymnasieintagning
- Gemensamt gymnasieutbud
- Gemensam prissättning på gymnasieutbildningar
- Gemensamma kvalitetskriterier

Samtliga delområden har en eller flera arbetsgrupper med kommun-representanter och externa experter som bidrar till arbetet med att utveckla en gemensam gymnasiregion. Detta arbete handlar om stora förändringar i kommunerna och kräver ett omfattande förankringsarbete som involverar alla berörda och som tar lång tid. För att tydligt se arbetets alla delar och ha en överblick över tidsperspektivet finns en förvaltningsgrupp, som är rådgivande till KSL:s Utbildningsberedning och kansli.

Gemensamt gymnasieutbud

Elevens tillgång till gymnasieutbudet i länet styrs av de samverkansavtal som länets kommuner har ingått kring det kommunala gymnasieutbudet samt de fristående gymnasieskolornas utbildningar. Statistik från intagningen 2008/09 visar att eleverna i högre grad än tidigare valt utbildning i annan kommun än hemkommunen. Inför intagningen 2009/2010 har kommunerna tecknat nya avtal som dels omfattar hela länet, exklusive Stockholms stad men även samverkansavtal mellan Stockholms stad och vissa kommuner i Stockholms län. Avtalen omfattar inte det individuella programmet. Samverkansavtal avseende Naturbruksprogrammet finns redan.

Under ett antal år framöver minskar elevkullarna, en ny reform för gymnasieskolan kommer, andelen fristående gymnasieskolor förväntas öka och arbetsmarknaden har redan idag obalans på utbildad arbetskraft. Sammantaget innebär detta att behovet av samverkan kring utbud och efterfrågan på gymnasieutbildningar ökar. Kommunerna behöver utveckla former för en gemensam planering av utbildningsutbudet mellan gymnasieskolans huvudmän.

För att skapa balans mellan tillgång och efterfrågan på gymnasieutbildningar i länet har KSL tillsatt en arbetsgrupp, där kommunerna och de fristående skolorna finns representerade. Gruppens uppdrag är att föreslå former för förankrings- och beslutsgångar på politisk och tjänstemannanivå kring gymnasieutbudet inom Stockholms län.

Övergripande mål

Syftet är att skapa balans mellan tillgång och efterfrågan på gymnasieutbildningar för eleverna i Stockholms läns kommuner. Elever ska i så hög grad som möjligt få sitt 1:a handsval av gymnasieutbildning uppfyllt.

Vad ska uppnås under 2009

- Att skapa regionkunskap kring intagningsprocessen fr o m läsåret 2008/2009 som underlag för arbetet med samverkansavtal och planering av gymnasieutbud.
- Arbeta för att få till stånd ett samverkansavtal för gymnasieutbildning för alla kommuner i Stockholms län.
- Att föreslå former för hur frågan om ett gemensamt utbud av kommunala gymnasieutbildningar ska förankras och hur beslut ska kunna tas på politisk och tjänstemannanivå kring gymnasieutbudet inom Stockholms län.

Gemensam prissättning

Utbildningsberedningen har beslutat att en gemensam prissättning ska vara en av grundpelarna i gemensam gymnasierregion. Under 2008 har en arbetsgrupp bestående av ekonomer från kommunerna tillsammans med KSL analyserat nuvarande prisbild i respektive kommun och per program. Under 2009 ska en gemensam prislista per program tas fram och remissbehandlas av kommunerna.

Övergripande mål

Utveckla former för en gemensam prissättning för gymnasielever i Stockholms län.

Vad ska uppnås under 2009

- En gemensam prissättning på gymnasieutbildningar ska utvecklas.

Gemensamma kvalitetskriterier

Inom ramen för den gemensamma gymnasierregionen ingår gemensamma kvalitetskriterier för kommunerna. Elever i årskurs två på gymnasiet svarar på en enkät kring trivsel, trygghet och lärande på programnivå. Till dessa svar läggs viss officiell betygsstatistik m m. Denna sammanställning kan blivande gymnasieelever ta del av inför sitt val av utbildning och skola.

Kvalitetskriterierna är även ett stöd för kommunerna i deras vägledning till elever som gör sitt gymnasieval. Såväl tillförlitligheten, administrationen kring enkäterna och presentationen av resultatet kan utvecklas. Det är även viktigt att få fler fristående gymnasier att använda kvalitetskriterierna.

Övergripande mål

Vidareutveckla instrumentet som gör det möjligt att jämföra gymnasieskolor och program.

Vad ska uppnås under 2009?

- Förbättra såväl administrationen som tillförlitligheten kring kvalitetskriterierna

Resursåtgång:

1,05 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 35.000 kr

Gemensam vuxenutbildningsregion

Arbetet med att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion har pågått sedan hösten 2006. Uppdraget är att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion med ett brett och flexibelt utbildningsutbud utifrån individens förutsättningar och önskemål samt utifrån arbetsmarknadens behov i regionen. Att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion bidrar bland annat till att säkra kompetensförsörjningen i länet. Under 2008 har 24 av länets 26 kommuner antagit en gemensam överenskommelse om att skapa en gemensam vuxenutbildningsregion.

Under förra året genomfördes en förstudie med stöd av Socialfonden. Resultatet av denna studie ligger till grund för den genomförandeansökan som länet kommuner med stöd av KSL planerar att gå in med till Socialfonden under början av 2009. Beviljas ansökan skapas utökade möjligheter att utveckla länets vuxenutbildning.

Regionen definieras genom följande områden:

- Gemensamt utbildningsutbud
- Gemensamt kvalitetssystem
- Gemensam infrastruktur, inklusive webbplats

Genomförandet organiseras i styr- och arbetsgrupper med nära koppling till delregionala kommungrupperingar.

Övergripande mål

KSL ska tillsammans med kommunerna i Stockholms län skapa en gemensam vuxenutbildningsregion där regionen kan erbjuda alla medborgare flexibla lösningar och ett brett utbud för individens livslånga lärande.

Vad ska uppnås under 2009

- Ta fram en regional handlingsplan i anslutning till den övergripande överenskommelsen
- Ta fram en genomförandeansökan till Socialfonden

Utbildningsutbudet

Utbildningsutbudet inom vuxenutbildningen omfattar kurser på grundläggande och gymnasial nivå, sårvux samt svenska för invandrare (sfi). Inom ramen för vuxenutbildningsregion koncentreras samarbetet till att utveckla sfi, sfx och gymnasial yrkesutbildning så att länet ska kunna erbjuda efterfrågad utbildning anpassad till arbetsmarknadens behov.

Övergripande mål

Stockholms län ska ha ett väl utvecklat och individ- och arbetsmarknadsanpassat yrkesutbildningsutbud och utbud av sfi.

Vad ska uppnås under 2009

- En överenskommelse ska tas fram om gemensamma yrkesutbildningar. Överenskommelsen ska antas av länets kommuner

- Framtaget förslag till ny sfx-överenskommelse ska undertecknas av kommunerna
- Fortsätta utvecklingen av sfi gentemot olika yrken för individer med yrkeserfarenhet och/eller –utbildning (sfx)
- Samordning och utveckling av sfi med yrkesinriktning för individer som saknar yrkesutbildning

Kvalitet

Vuxenutbildningens kvalitetsarbete är en kontinuerlig årlig förordningsstyrd process. Ett gemensamt kvalitetsarbete bör fungera både metodutvecklande och resurseffektivt om både offentliga och enskilda anordnare är involverade.

Ett förslag till vilka delar ett övergripande kvalitetssystem bör innehålla är nu framtaget. Syfte med arbetet är att kunna jämföra måluppfyllelse, utbildningar och infrastrukturen mellan kommunerna för att på så sätt förbättra och utveckla vuxenutbildningen. Syftet är också att förbättra kvalitetsinstrumenten som används i kommunerna.

Övergripande mål

Skapa ett för kommunernas anordnare länsgemensamt kvalitetssystem.

Vad ska uppnås under 2009

- Ta fram en gemensam studerandeenkät
- Prova en metod för kvalitetssäkring av bedömning och betyg
- Ta fram gemensamma nyckeltal för jämförelse
- Samordna statistikrapporteringen

Infrastruktur

Infrastrukturen inom vuxenutbildningen är allt det som ska understödja individen under vägen till och i utbildningen. Infrastrukturen omfattar bl.a. vägledning och validering. Vägledningen aktualiseras nu för KSL i hela utbildningssystemet och en samordning av frågan sker nu, läs mer om detta på sidan 30.

Validering är ett synliggörande av den kompetens en individ har, detta synliggörande kan mätas och dokumenteras både mot betyg och mot en branschs krav. I arbetet med en vuxenutbildningsregion prioriteras valideringen men i anslutning till arbetet med webbplatsen sker visst arbete också kring vägledningen.

Under 2008 togs ett avtalsförslag om en gemensam webbplats fram. Webbplatsen är tänkt att innehålla tre delar; en allmän sida med information om vuxenutbildningen och introduktionen, en kursdatabas och en funktionärssida. I avvaktan på nationella ställningstaganden kring utveckling av kursdatabas har inte avtalsförslaget ännu inte delgetts kommunerna. En regional webbplats med information publicerades i november 2008.

Övergripande mål

Skapa förutsättningar för en infrastruktur för en tillgänglig vuxenutbildning

Syfte med arbetet är att underlätta för individen inför och i studierna samt att effektivisera och utveckla infrastrukturen genom samordning mellan kommunerna.

Vad ska uppnås under 2009

- Utforma gemensam hantering av validering mot betyg mellan kommunerna i första hand och på sikt med andra aktörer
- Skapa en samordning av vägledningen inom vuxenutbildningen
- Finna en möjlig webblösning vad gäller kursdatabas, koppling till nationell betygsdatabas, Individuell utvecklingsplan (IUP) och praktikplatsansökning

Resursåtgång:

0,65 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 15.000 kr

Högskole- och forskningsfrågor inom lärarutbildning

Förra året startades Lärarutbildningen vid Stockholms Universitet (SU) efter det att Lärarhögskolan lagts ned. SU har inrättat ett särskilt beslutande organ för lärarutbildningen kallad Nämnden för Lärarutbildning. En stor del av utbildningen har omorganiserats och omarbetats. Ett exempel på förändringar är att utbildningen indelats i olika profilmråden, där varje profil innehåller ämnesmässiga närliggande kurser. I de flesta kurserna ingår verksamhetsförlagda moment (VFU) som genomförs ute i skolor. Lärandet som ingår i VFU ansvarar kommunen för och fränsett huvuduppdraget att ta emot lärarstudenter ska kommunen bl a erbjuda rätt VFU-platser, hålla seminarier kring VFU-uppgifter och examensarbeten.

Kommunernas ansvar i lärarutbildningen är nytt i förhållande till tidigare lärarutbildning och kommunerna har stort behov av erfarenhetsutbyte. KSL utgör mötesplatsen för sådant erfarenhetsutbyte.

Det finns dessutom ett stort behov av att förstärka forskningen med relevans för skolan och lärarutbildningen genom att bredda och fördjupa kunskapsbasen för lärarprofessionen. För detta krävs att lärares erfarenheter i större omfattning ligger till grund för forskning och att lärare i högre grad ges möjlighet att forska med utgångspunkt i lärares praktik. KSL har under förra året tillsammans med kommunerna verkat för att ett forskningsutskott kopplat till Lärarutbildningsnämnden vid Stockholms Universitet inrättas.

Övergripande mål

Professionella lärare med en tydlig bild av läraruppdraget

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska bevaka att det *kommunala* inflytandet på lärarutbildningarna utövas genom att representanter från kommunerna finns i nämnder, profil- och programråd och arbetsgrupper.
- Verka för att ett antal satsningar görs inom skolrelevant forskning inom ramen för forskningsutskottet som nu inrättats

Resursåtgång:

0,25 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 10 000 kr

Kvalitetsarbete i kommunerna

Enligt en särskild förordning (Förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m m, 1997:702, ändrad t o m SFS 2008:405) ska varje kommun, skola, fritidshem och förskola en gång per år redovisa i vilken utsträckning de nationella målen för respektive verksamhet har förverkligats. Kommunerna ska dessutom redovisa vilka förbättringsåtgärder de avser att genomföra om det finns brister i måluppfyllelsen. Redovisningen är således ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten och syftar till att främja kvalitetsarbetet. Varje enskild kommun satsar stora resurser på kvalitetsarbetet.

Utbildningsberedningen har uttalat att kvalitetsfrågorna ska ägnas särskild uppmärksamhet under mandatperioden. Redan idag bedriver KSL tillsammans med kommunerna utvecklingsarbete inom kvalitetsområdet genom arbetet med gemensam gymnasiregion och vuxenutbildningsregion. Den långsiktiga målsättningen är att inkludera flera skolformer i detta arbete.

Den kartläggning av kommunernas kvalitetsarbete som KSL genomfört under hösten 2008 visar bl a på följande:

- Jämförelser mellan skolformerna med hjälp av nyckeltalen – behov finns av att hitta bättre verktyg.
- Önskemål finns om erfarenhetsutbyte när det gäller att arbeta med att integrera verksamhetsresultat och ekonomi.
- En större likvärdighet efterfrågas när det gäller Skolverkets inspektion – ett gemensamt utvecklingsområde för länet?
- Finns det samordningsvinster att göra när det gäller att analysera betyg och elevresultat?
- Hur hittar vi bra metoder för att titta på samtliga skolors kvalitet – såväl kommunala som enskilda
- Metoder för att få bra övergångar mellan skolformerna efterfrågas.

Dessutom har de fem s k LJUS-kommunerna (Lidingö, Järfälla, Upplands-Bro, Solna och Sigtuna) tagit initiativ till ett arbete med att formulera gemensamma frågor inom respektive verksamhetsområde som kan användas i kommunernas brukarenkäter. Detta som ett led i kvalitetsarbetet och jämförelse för utveckling. Utbildningsberedningen har beslutat att KSL ska stödja detta arbete. Arbetet bör kopplas till de brukarindikatorer som tas fram inom SKLs kommande öppna jämförelser.

Övergripande mål

Öka möjligheterna till samordning och erfarenhetsutbyte mellan länets kommuner

Vad ska uppnås under 2009

- Tillsammans med kommunerna identifiera möjliga konkreta uppdrag med utgångspunkt från ovan identifierade samverkansområden

- Projektleda arbetet med att finna gemensamma frågor i relation till kommunernas brukarenkäter

Resursåtgång:

0,40 tjänst

Vägledning

Valsituationerna ökar inom hela utbildningssystemet och för alla åldrar. I den pedagogiska vardagen förväntas eleven göra många medvetna val som handlar om lärande i en block- och kursutformad skola eller att välja skola och gymnasieutbildning av fler och fler anordnare vid sidan om kommunens utbud, är exempel på detta.

Det livslånga lärandet ger också återkommande valsituationer inom arbetslivet vad gäller kompetensutveckling och karriär. Valsituationerna måste kopplas samman med en väl fungerande arbetslivskunskap genom hela utbildningssystemet. Vägledningen bör dessutom organiseras oberoende av utbildningsanordnarna.

KSL påbörjade under hösten 2008 en kartläggning av hur kommunernas vägledning organiseras och fungerar. Uppdraget kommer att redovisas under första kvartalet 2009 och därefter tas beslut om fortsatta insatser från KSL.

Övergripande mål

Samordna och gemensamt utveckla vägledningen, inklusive arbetslivskunskap, gentemot en individstyrd, resultatinkriktad och oberoende vägledning

Vad ska uppnås under 2008

- Påbörjad kartläggning av hur vägledningen och arbetslivskunskapen organiseras och fungerar i länets samtliga kommuner ska vara färdig i mars 2009
- Utbildningsberedningen ska på basis av kartläggningen ta ställning till om och hur arbetet ska fortsätta under året.

Resursåtgång:

0,25 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 250.000 kr

Barn och ungdomar som behöver av särskilt stöd

Området Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd innefattar frågor som särskola och frågor som rör kommunernas relation till landstingets verksamheter som ger insatser till barn och ungdomar med särskilda behov.

BUS – Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd

Kommunerna i Stockholms län och landstinget samverkar sedan 2001 kring barn och ungdomar som behöver särskilt stöd. Den så kallade BUS-policyen har varit ett framgångsrikt stöd för att bygga en samverkansstruktur mellan framförallt förskola, grundskola, socialtjänst, handikappomsorg, barn- och ungdomspsykiatri och habiliteringen. Nuvarande policy gäller till och med

2008 och Landstinget och KSL har fattat beslut om att ta fram en ny policy under 2009, läs mer om BUS-arbetet på sid 42.

Särskola

En arbetsgrupp har tagit fram en gemensam beräkningsmodell för särskolans kostnader i Stockholms län, med ett schabloniserat behovsgrupperat ersättningssystem. Modellen har testats i kommunerna med blandade resultat och beslut bör fattas om huruvida arbetet ska avslutas eller vidareutvecklas.

Övergripande mål

Länets kommuner ska ha ett gemensamt ersättningssystem för elever i särskolan.

Vad ska uppnås under 2009

- Beredningen ska i samverkan med Vård- och omsorgsberedningen medverka till att ta fram en ny BUS-policy

Resursåtgång:

Finns redovisat under BUS-arbetet på sid 42

Samhällsbyggnadsberedningen

Ansvarar inför styrelsen för beredning av frågor inom samhällsbyggnadsområdet.

Begreppet Samhällsbyggnad sträcker sig över en rad sakområden såsom teknisk infrastruktur, fysisk planering, ekonomisk tillväxt samt miljö- och hälsa. Kännetecknande för dessa områden är behovet av långsiktig planering och ibland stora finansiella investeringar.

Samhällsbyggnadsområdet är gränsöverskridande och lokala beslut ger inte sällan effekter också på det regionala planet. Tillväxten i Stockholmsregionen ställer ökade krav på en uthållig samhällsbyggnad och en ökad regional samverkan.

KSLs uppdrag är att stödja kommunerna i samhällsplaneringen bland annat genom att ta fram strategiska underlag som hjälper kommuner att fatta beslut som främjar både den enskilda kommunen och regionen som helhet.

Samhällsbyggnadsberedningen har inför verksamhetsåret 2009 beslutat att satsa mer resurser än tidigare inom områdena energi och bostadsbyggande. Alla aktiviteter ska ha en tydlig politisk förankring och främja en uthållig samhällsutveckling. De övergripande områdena har i olika grad bäring på klimatfrågan och flera av de åtgärder som Samhällsbyggnadsberedningen beslutar om har ett hållbarhetsperspektiv i fokus. För att tydliggöra detta ska en fortlöpande redovisning göras över hur beredningsbesluten direkt eller indirekt bidrar till en positiv utveckling för klimatet.

Inriktningsmål

- stärka samverkan mellan kommunerna för ett urval av för regionen viktiga infrastrukturella utvecklingsområden
- tillse att samverkan innefattar gemensam omvärldsbevakning och analys som sedan omsätts till ett antal strategiska åtgärder för varje område.
- politisk förankring av de strategiska åtgärderna och framtagande av plan (inkl ansvarsfördelning) för åtgärdernas genomförande.

Övergripande insatser

Varje övergripande område har idag en samarbetsplattform med en årlig verksamhetsplan eller ett mer långsiktigt handlingsprogram som förankras politiskt i KSLs samhällsbyggnadsberedning och vid behov i styrelsen. Varje plattform har också egna hemsidor/projektarbetsplatser. Vid sidan om dessa plattformar förekommer också medverkan i andra arbetsgrupper m m.

KSL ska vara den arena där politiker och förvaltningschefer väljer att föra regionalt strategiska diskussioner kring aktuella frågor inom samhällsbyggnadsområdet. För att uppnå detta har KSL bland annat initierade ett nätverk för miljönämndsordföranden med syfte att stödja miljökontorens verksamhetsutveckling.

KSLs ambition under 2009 är att utveckla nätverk för ordföranden och chefer från andra delar inom samhällsbyggnadsområdet så som plansektorn.

Vad ska uppnås under 2009

- Genomföra träffar med Miljönämndsordföranden och Miljöchefer
- Starta nätverk inom kommunernas plansektor

Resursåtgång:

0,50 tjänst

Energiförsörjning – Regionala Energikontoret

Energifrågor och framförallt omställning av energiförsörjningen är frågor som är viktiga på den politiska internationella och nationella agendan.

Regionens kommuner är nyckelaktörer i arbetet att ställa om energisystemet så att det blir ekonomiskt, ekologiskt och socialt långsiktigt hållbart. Nuvarande lagarna ställer inte några direkta krav som har betydelse för tillförlitlighet i energiförsörjning och ger inte kommunerna några direkta mandat. Däremot hindrar inte lagstiftningen en kommun från att ta väldigt ambitiösa initiativ om de själva vill. Störst möjligheter verkar finnas i de risk- och sårbarhetsanalyser som kommunerna ska göra och där man verkligen kan peka ut brister, konsekvenser och åtgärder.

Vissa energirelaterade frågor lämpar sig att lyfta till regional nivå. Det kan exempelvis gälla bevakningen och analysen av regeringens s.k. energieffektivitetsutredning. Energieffektiviseringsutredningens (N M 2006:06) huvuduppgift är att införa EG-direktivet (2006/32/EG) om effektivare slutanvändning av energi och om energitjänster i Sverige. Utredningen förordar i detta läge inte något enskilt styrmedel, utan avser att i sitt slutbetänkande återkomma med närmare analyser och rekommendationer. Staten menar dock att ett av de viktigaste styrmedlen är det energieffektiviseringsavtal som staten vill ingå med kommuner och landsting. Ett avtal som kan innebära stora ekonomiska åtaganden för kommunerna och också medföra att lagen om kommunal energiplanering slopas.

Energistrategisk studie i Stockholmsregionen

Landstingsfullmäktige har gett Regionplane- och trafiknämnden i uppdrag att utföra en strategisk energistudie med klimatperspektiv för Stockholmsregionen. Studien har likheter med tidigare STOSEB-studier, men tillkommer under nya ramvillkor med en avreglerad energimarknad och ett minskat offentligt handlingsutrymme som kräver nya samförståndslösningar. Studien genomförs och finansieras därför i offentlig-privat samverkan under RTK:s ledning. De offentliga aktörerna är förutom Regionplane- och trafikkontoret, Länsstyrelsen, Stockholms stad, Vägverket och KSL. Studien ska slutrapporteras under våren 2009.

Den kommunala energi- och klimatrådgivningen

Under 2009 fortsätter arbetet med att utveckla och upprätthålla samarbetet inom Energirådgivningen genom att strukturerat medverka i att driva för regionen och dess kommuner viktiga frågor inom området. Det görs genom att

samordna den kommunala energirådgivningen inom regionen genom nätverksträffar för de kommunala energirådgivarna, läs mer på sid 51.

Övergripande mål

Skapa möjlighet för kommunerna i länet att få fördjupade insikter om vilka handlingsmöjligheter och behov finns i regionens för att kunna vidmakthålla ett fungerande energisystem som ökar regionens konkurrenskraft och samtidigt uppfyller högt ställda klimatkrav.

Vad ska uppnås under 2009

- Genomföra två seminarier med fokus på de offentligas ansvar för en klimatanpassad energiförsörjning.
- medverka i planeringen av tematiska studien ”fastighetssektorns energiprestanda” som Fastighetsägare Stockholm har ansvaret för.
- aktiv medverkan i genomförandet av RTKs regionala energistudie.
- Bevakning av utvecklingen av energieffektiviseringsutredningen samt identifiera önskvärda insatser där samordning på regional nivå är nödvändig.
- Ingå i och aktivt samverka i Biogas Öst.

Resursåtgång:

0,70 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 15.000 kr

Avfall

Avfall är att betrakta som en samhällsnyttig tjänst. Det kommunala avfallsansvaret är grunden för att tillse att ett av samhällets mest grundläggande försörjningssystem fungerar. Fungerande avfallsverksamhet är en förutsättning för såväl hälsa, regionala utveckling som tillväxt och också en av de frågor som måste lösas i samarbete mellan olika parter. Det är därför viktigt med mötesplatser för samarbete såväl som på lokal som regional nivå.

Samverkan ska medföra identifiering av strategiska frågor, effektivare resursutnyttjande, ökat erfarenhetsutbyte och större möjligheter att gå på djupet i olika frågor och åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling av det kommunala avfallsarbetet i Stockholmsregionen. Avfallsfrågorna kommer alltid att ha en viktig roll i framtiden.

En förutsättning för att möta framtiden är att Stockholmsregionens avfallsråds (STAR) nuvarande arbetsformer utvecklas. Ett utvecklingsarbete som startar under 2009. Utvecklingen innebär en formalisering av STARs arbetsstruktur med mandat att fatta löpande beslut när strategiska inriktningsbeslut på politisk nivå är tagna.

Under året ligger också fokus på att skapa ett regiongemensamt kortsystem för länets återvinningscentraler och ökad produktion av biogas för fordon genom separat insamling av matavfall och behandling på länets reningsverk. Den senaste tidens utveckling när det gäller Förpacknings- och tidningsinsamlingens aktiviteter kräver bevakning. Regeringen har tillsatt en

förhandlare med uppgift att åstadkomma samarbetslösningar mellan kommuner och producenter av förpackningar och returpapper.

Övergripande mål

Det kommunala avfallsansvaret ska verka för att regionen får en effektiv, miljöanpassad och ur brukarsynpunkt väl fungerande avfallshantering och materialåtervinning. Hanteringen ska vara lättförståelig och funktionell för hela regionen.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ansvarar för Stockholms regionens avfallsråds sekretariat
- Genomföra omstruktureringen av STARs inriktning, arbetsform och struktur.
- medverka och stödja arbetsgruppen VAS-STAR med sitt uppdrag.
- Fortsatt bevaka frågan om förhandling av ett ramavtal med FTI gällande återvinningsstationer.
- katalysera och understödja framtagandet av ett regiongemensamt kortssystem för länets återvinningscentraler
- medverka i planeringen av ett seminarium om beredskapsåtgärder för driftavbrott vid avfallsbehandlingsanläggningar.

Resursåtgång:

0,45 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 100.000 kr

Miljö- och hälsoskyddsrelaterade frågor

Kommunernas miljö- och hälsoskyddsarbete bedrivs på flera nivåer inom alla kommunala verksamheter. Dels den renodlade myndighetsutövningen som miljökontoren svarar för och dels det strategiska och interna miljöarbetet som ofta är kopplat till kommunkontoren, ett arbete som involverar även kommunernas övriga verksamheter på olika sätt.

KSL har tillsammans med kommunerna och Länsstyrelsen i Stockholms län startat samverkansprojektet Miljösamverkan Stockholms Län med syfte att effektivisera miljökontorens tillsynsarbete och öka samsynen. Sedan starten 2005 har KSLs roll varit att initiera och operativt leda projektet. I samband med att nuvarande konsortieavtal går ut i december 2008 och ett nytt treårigt avtal tecknas, övergår det operativa ansvaret till Stockholms stad.

KSLs uppgift blir liksom tidigare att bidra till att ge projektet ett regionalt fokus. Detta ska främst ske genom KSLs representation i MSLs styrgrupp och inom ramen för KSLs övriga miljö- och hälsoskyddsarbete.

KSL genomför också andra åtgärder inom miljö- och hälsoskyddsområdet för att skapa ökad regional samsyn samt höja kompetensen i kommunerna. Bland annat ordnas regelbundna träffar för länets miljöchefer och miljönämndernas ordföranden med huvudsyfte att stödja verksamhetsutveckling. Både politiker och tjänstemän har vid dessa träffar uttryckt ett behov av att miljökontorens verksamhet anpassas till framtida utmaningar och enats i en gemensam målbild med ledord som effektiv, professionell, rättssäker, serviceinriktad och flexibel. Avsikten är att under 2009 konkretisera målbilden i en handlingsplan.

I övrigt avser KSL att under verksamhetsåret delta i Regionala Miljögruppens arbete och att undersöka kommunernas behov av samverkan i det strategiska och interna miljöarbetet.

Övergripande mål

Främja en långsiktig hållbar miljöutveckling och regionalt samarbete inom länet samt att genomförda aktiviteter bidrar till att de nationella miljömålen nås.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska i samverkan med länets miljönämndsordföranden och miljöchefer ta fram en gemensam handlingsplan utifrån framtagna målbild
- Göra en beskrivning/kartläggning över hur kommunernas miljö- och hälsoskyddsarbete är uppbyggt och om ytterligare samverkan behövs.

Resursåtgång:

0,30 tjänst

Vatten och avlopp

Det kommunala VA-ansvaret är grunden för att tillse att samhället mest grundläggande försörjningssystem fungerar. Aktiviteterna genomförs till största delen via Rådet för Vatten och avloppssamverkan i Stockholms län (VAS-rådet) och dess arbetande kommitté som bildades 2005.

Under 2009 är det viktigt att samarbetet inom VAS fortsätter utvecklas till att strukturerat driva för regionen och dess kommuner viktiga frågor inom det kommunaltekniska VA-området. KSL ska också fortsätta att bevaka och vid behov diskutera utvecklingen av VA-relaterade frågor med berörda myndigheter, framförallt Länsstyrelsen och Vattenmyndigheten N Östersjön, samt stödja RTK och tillse att VA-frågor blir beaktade i RUFS.

KSL har därför kommit överens med Länsstyrelsen om att stödet till kommunernas arbete med VA i omvandlingsområden i ett första steg integreras i Länsstyrelsens arbete med att ta fram ett genomförandeinriktat handlingsprogram för att nå de regionala Miljömålen. KSL bör därför stödja Länsstyrelsen i detta och bevaka att handlingsprogrammet och det stöd som där anges blir anpassat efter de kommunala behoven.

I samarbete med RTK och Länsstyrelsen kommer också det regionala Dagvattennätverket att stödjas genom anordnande av seminarier.

Övergripande mål

VA-verksamheten i länet ska effektiviseras så att VA-lösningarna klarar framtida krav (befolkningstillväxt samt kvalitets- och miljökrav) samt får en ökad robusthet för att bättre kunna klara störningar som uppkommer.

Vad ska uppnås under 2009

- Beslut och genomförande av VAS-rådets verksamhetsplan för 2009

- Slutföra uppdrag om jämförelse av olika organisationsmodeller för regionens VA-verksamhet.
- framtagande av förankrat (bl.a. vid VAS-rådet 12 februari) remissvar till vattendelegationens förslag till åtgärdsprogram för vattendistrikt Norra Östersjön.
- tillse att regionala VA-frågor, dagvattenfrågor och området Enskilt VA/VA i omvandlingsområden tas med i RUFSS resp. i Länsstyrelsens Miljömålshandlingsprogram på sådant sätt att kommunernas arbete underlättas.
- i samarbete med RTK och Länsstyrelsen stödja Dagvattennätverkets seminarier

Resursåtgång:

0,30 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 100.000 kr

Fysisk planering, boende och byggande

Fysisk planering är liksom bostadsförsörjning i första hand en kommunal angelägenhet, men för att klara regionens ekonomiska och befolkningsmässiga tillväxt, och säkra den sociala sammanhållningen, behöver samarbetet förbättras mellan olika aktörer.

KSLs uppdrag är att verka för att det kommunala perspektivet beaktas av andra statliga och regionala aktörer, samt att i den mån kommunerna så önskar stödja kommunalt samarbete kring utvecklingsfrågor. Detta görs genom bevakning av, dialog med, och stöd till andra regionala aktörer där RTK är huvudaktören vad gäller utvecklingsplanering för regionen. Vad gäller boende har KSL och Stockholms Byggmästarförening ett samarbete kring ett Regionalt Bostadsforum.

KSL deltar också i ett samarbete med Länsstyrelsen, Stockholms stad och RTK genom den så kallade Regionala Bostadsgruppen. Gruppen inbjuder regelbundet kommunernas översiktsplanerare och bostadsförsörjningsplanerare till seminarier eller ”Öppet forum”. Gruppen har också påbörjat bildande av ett nätverk med kommunernas stadsbyggnadschefer.

Ett förslag till gemensamt projekt kring boendesegregationsfrågor har initierats i gruppen, som ett resultat av att KSL sett behov av koppling mellan integrationsfrågor och bostadsförsörjning. Projektidén har lagts fram för synpunkter i KSLs beredningar och styrelse, som ansett att KSL ska utveckla idén ytterligare för en eventuell ansökan till Europeiska regionalfonden..

Övergripande mål

KSL ska bidra till att kommunernas planering och bostadsförsörjning ska gå hand i hand med den ekonomiska och befolkningsmässiga regionala tillväxten. KSL ska också bidra till att stärka sammanhållningen och bryta segregering processer i regionen.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska tillsammans med RTK, Länsstyrelsen, Stockholms stad och ett antal kommuner ta fram ett förslag till en förstudie gällande ett projekt för

att förebygga boendesegregation i länet. Medel söks hos Europeiska regionalfonden. Om medel tilldelas ska KSL delta i genomförandet av förstudien och eventuell kommande ansökan om genomförande.

- KSL ska, i samarbete med Stockholms Byggmästarförening, genomföra konferensen "Regionalt Bostadsforum" under våren 2009.
- KSL ska delta i Regionala Bostadsgruppens seminarier och uppbyggande av nätverk med kommuner

Resursåtgång:

0,40 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 110.000 kr

Kart- och mätteknik samt GIS-stöd

Kart- och mättekniska frågor blir allt viktigare i och med att vi i dagens samhälle transporterar oss själva och varor i högre utsträckning än tidigare och det gäller att hitta rätt snabbt och enkelt. Särskilt viktigt är det för stora delar av den offentliga servicen som t ex polis, färdtjänst, hemtjänst, räddningstjänst, taxi, SL men självklart även för serviceföretag och de enskilda medborgarna.

KSLs Geodataråd har funnits sedan 1976. Gruppen fungerar som en expertgrupp till KSL och dess Samhällsbyggnadsberedning med uppgift att samordna kart- och mättningsfrågor för kommunerna i Stockholms län. Kartgruppen samordnar bl a kartdatabasen *Tätortskarta Stockholms län* som länets 26 kommuner och Lantmäteriet gemensamt utvecklar.

Övergripande mål

Stockholmsregionen ska ha ett väl fungerande samarbete vad gäller kart- och mätteknik samt GIS-data vilket medför att gemensamma data enkelt kan användas för att stödja kommunala organisationers verksamhet och är instrument för att effektivisera och höja kvaliteten på verksamheten.

Vad ska uppnås under 2009

- Åtgärder i Geodatarådets verksamhetsplan ska genomföras.

Resursåtgång:

0,15 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 120.000 kr

Transport, kommunikation och tillgänglighet

Transport och kommunikation är beroende av infrastrukturella system som sträcker sig över kommungränserna. Inom regionen finns flera parter som har olika roller i arbetet med att utveckla infrastrukturen för dessa områden.

Genom den på KSL nybildade Miljömålspanelen läggs nu ett tydligt uppdrag till panelen att, utifrån transportsektorns påverkan, bereda regionala miljömål samt förslå och stödja genomförandet av åtgärder som berör/omfattar:

- Klimat
- Luftkvalitet
- Buller
- Tätortsnära natur- och kulturmiljöer

- Främjande av ny bebyggelse i goda transportlägen
- Främjande av miljösituationen och tillgängligheten för Arlanda
- Förbättring och underhåll av befintlig infrastruktur

Läs mer om Miljömålspanelens uppdrag på sida 21

Samhällsbyggnadsberedningens uppdrag blir därmed att bevaka de frågor som inte faller in under Miljömålspanelens uppdrag. I vissa fall kan det dock förekomma att båda beredningarna bör vara involverade då det inte alltid av effektivitets- och helhetssynsskäl går att separera ut transportrelaterade frågor från sektorsövergripande remisser och frågekomplex.

Vad gäller stöd till förstärkande, alternativa åtgärder, som syftar till att förbättra utnyttjandet av befintlig infrastruktur, "Mobility Management", kan det bli aktuellt med samverkan med andra aktörer under 2009.

Övergripande mål

Bevaka kommunernas intressen inom området

Vad ska uppnås under 2008

- KSL ska ha omvärldsbevakning och stödja aktiviteter hos andra aktörer samt vid behov ta fram uttalanden och visa på regional samsyn

Resursåtgång:

0,05 tjänst

Vård- och omsorgsberedningen

Ansvarar inför styrelsen för beredning av uppdrag inom social- och omsorgsområdet inkl kommunal hälso- och sjukvård.

Vård- och omsorgsberedningens ansvarsområde omfattar uppdrag inom områdena barn och ungdomar som behöver särskilt stöd, personer med psykiska funktionsnedsättningar, personer med missbruksproblematik, äldre och personer med funktionsnedsättning, individ- och familjomsorg, rehabilitering m m.

Området utgör en stor del av den kommunala verksamheten. Det är stort fokus på verksamheten, inte minst medialt och regeringen gör stora satsningar som påverkar kommunernas förutsättningar inom området. Socialstyrelsen arbetar med flera nationella riktlinjer som kommer att styra kommunernas verksamhet. Stockholms läns landstings förändringar i verksamhet och organisation påverkar förutsättningarna för samverkan mellan landsting och kommun.

Inriktningsmål

- Utökad samverkan och erfarenhetsutbyte mellan länets kommuner som leder till verksamhetsutveckling.
- KSL ska tillsammans med kommunerna bli en stark regional aktör i relation till landstinget och andra huvudmän/aktörer.
- KSL ska tillsammans med landstinget vidareutveckla befintliga samverkansstrukturer och skapa nya inom de områden där sådana saknas i syfte att underlätta bra samverkan nära den enskilde.

Övergripande insatser

En aktiv och engagerad Vård- och omsorgsberedning är en nödvändig förutsättning för att KSL ska bli en kraftfull regional aktör inom verksamhetsområdet. Lika viktigt är ett starkt engagemang och aktiv medverkan från berörda förvaltningsledningar i länets kommuner.

Under 2009 ska fortsatt arbete ske med att utveckla och stärka samverkan mellan länets kommuner. Beredningen ska verka för en gemensam länsövergripande syn i sociala frågor genom arbete i olika nätverk och att utveckla samverkan och stimulera till kvalitetsutveckling inom området.

Som ett strategiskt forum för samverkan mellan Landstingets Hälso- och sjukvårdsnämnd (HSN) och KSLs Vård- och omsorgsberedning finns den så kallade Presidiegruppen. Presidiegruppens uppdrag är att:

- Uppmärksamma brister i samverkan och undanröja hinder i syfte att stötta utvecklingen av vård och omsorg i Stockholms län
- Identifiera gemensamma utvecklingsområden och skapa gemensamma målbilder
- Ge varandra fortlöpande information om verksamhet och insatser riktade till barn och ungdomar, personer med funktionshinder, äldre med omfattande vård och omsorgsbehov och personer med psykisk sjukdom och/eller missbruksproblematik

- Informera varandra om organisationsförändringar och hälsofrämjande och förebyggande insatser.

Omvärldsorientering och intressebevakning på nationell nivå är en viktig uppgift för KSL. Att bistå länets kommuner med att analysera effekter av nationella beslut, riktlinjer mm är viktiga uppgifter. Kommunerna i Stockholms län har många beröringspunkter med andra storstadsregioner. KSL ska verka för att knyta samman dessa intressen. Sveriges kommuner och landsting är en viktig opinionsbildare och företrädare för hela kommun- och landstingssektorn och en viktig samverkanspart för KSL.

Vad ska uppnås under 2009

- Presidierna till kommunernas Socialnämnder eller motsvarande ska inbjudas till seminarier
- Förvaltningscheferna ska inbjudas till möten kring aktuella frågor
- Storstadssamarbetet med regionerna Göteborg och Skåne ska utvecklas
- Kontinuerlig kontakt kring prioriterade frågor samt nationella möten med Sveriges Kommuner och Landsting ska äga rum

Resursåtgång:

0,70 tjänst

Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd

Det regionala arbetet kring barn och ungdomar som behöver särskilt stöd sker med hjälp av den så kallade BUS-policyn. En samverkansstruktur finns idag på såväl lokal som regional nivå som omfattar framför allt förskola, skola, socialtjänst, handikappomsorg, BUP, habilitering och barnmedicin. Flertalet av policyns intentioner är genomförda och andra kvarstår att infrias. Policyns giltighetstid löpte ut vid årsskiftet.

Under slutet av 2007 och första halvåret 2008 genomfördes en uppföljning av BUS-policyns arbete på såväl lokal som regional nivå. Resultatet visade att policyn fyller en funktion som verksamhetsstöd och att det finns ett behov av en policy även fortsättningsvis. Genom uppföljningen har aktuella knäckfrågor och problemområden identifierats. Landstinget och KSL har fattat beslut om att en ny policy ska tas fram under 2009 och att samverkan ska fortsätta som om BUS-policyn fortfarande gäller till dess att en ny är framtagen.

KSL kommer som tidigare svara för kommunernas del av det sekretariat som svarar för att hålla samman arbetet på regional nivå såväl som arbetet med att ta fram en ny policy som stödjer såväl den lokala som regionala nivåns utvecklingsarbete.

Övergripande mål

Utveckla och förbättra samverkansstrukturerna mellan förskola, grundskola, gymnasiet, socialtjänsten, habiliteringen, barn- och ungdomspsykiatri och barnmedicin så att barn och ungdomar med sammansatt problematik får det stöd och de insatser de behöver.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska i samverkan med landstinget arbeta fram en ny policy. Ett förslag till policy ska arbetas fram under 2009 för att därefter gå ut på en bred remiss
- Ta fram ett system för gemensam kvalitetssäkring av HVB-hem där kommun och landsting gör gemensamma placeringar.

Resursåtgång:

1,20 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 10.000 kr

Personer med missbruksproblematik

Våren 2008 sände KSLs styrelse ut en rekommendation till länets kommuner att anta policyn för att förebygga och behandla missbruk och beroende. Policyn har arbetats fram tillsammans med Stockholms läns landsting och uttrycker en målinriktning, där flera områden måste utvecklas, förstärkas och förtydligas innan huvudmännen gemensamt lever upp till dokumentets intentioner. Utgångspunkten för policyn var socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård och de behov och utmaningar som finns i Stockholms län. För att få igång förändringsarbetet på både lokal och regional nivå är implementeringen av policyn viktig. Under hösten 2008 har landstingsfullmäktige antagit policyn samt (t o m oktober) har sju kommuner antagit den: Nykvarn, Sigtuna, Sundbyberg, Tyresö, Upplands Väsby, Värmdö och Österåker.

Regeringen har avsatt medel för att stödja implementeringen av de nationella riktlinjerna. Kommunernas FoU-verksamheter har fått stöd från länsstyrelsen för att förankra riktlinjerna och policyn i verksamheterna. SKL har tecknat en överenskommelse med KSL och hälso- och sjukvårdsnämnden som stöd i arbetet med att omsätta riktlinjerna och policyn i den praktiska verksamheten och för att utveckla en långsiktig struktur för kunskapsförsörjning.

Övergripande mål

Syftet med policyn är att beskriva hur kommunerna och landstinget i länet ska samverka för att tidigt upptäcka, förebygga och behandla skador av alkohol och narkotika. Insatserna från huvudmännen ska ske samtidigt så att det för den enskilde inte blir avbrott eller onödig väntan.

KSL ska, tillsammans med landstinget, utveckla och förtydliga de samverkansstrukturer som finns i länet kring det förebyggande arbetet och missbruks- och beroendevården. På olika sätt underlätta för verksamheterna att implementera och arbeta i enlighet med policyns intentioner.

Vad ska uppnås under 2009

KSL ska, i samverkan med landstinget:

- Delta i det regionala samrådet som är en regional arena på chefstjänstemannanivå för utveckling och samordning av länets missbruks- och beroendevård.
- Leda sekretariatet som ska fungera som stöd åt både det lokala och regionala arbetet inom missbruk- och beroendevården.

- Stödja den lokala utvecklingen så att lokala samråd bildas i minst sju kommuner/ stadsdelar där socialtjänsten, beroendevården, psykiatrin, primärvården samt kriminalvård samverkar.
- Arrangera konferenser och mötesplatser med syfte att stödja samverkan mellan kommunernas och landstingets FoU verksamheter. Målet är att de gemensamt ska arbeta fram fortbildning, metodutveckling och forskning som utvecklar länets missbruks- och beroendevård.
- Tillsammans med FoU-verksamheterna och det regionala samrådet initiera ett länsövergripande uppföljningsinstrument som ska användas på lokal och regional nivå för att följa upp och utvärdera missbruks- och beroendevårdens tillämpning av nationella riktlinjer och policyn.

Resursåtgång:

0,50 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 100.000 kr

Personer med psykiska funktionsnedsättningar

Regeringen förstärker den psykiatriska vården under 2009 genom olika statsbidrag och den nya vårdformen öppen psykiatrisk och rättspsykiatrisk tvångsvård. Det ökar kraven på gemensamma insatser från kommunerna och landstinget.

Många av dem med psykiska funktionsnedsättningar och psykiska sjukdomar har en komplicerad problematik och kräver ofta insatser från både kommunen och landstinget. För att insatserna ska ge positiv och långvarig effekt är det nödvändigt att samarbetet mellan huvudmännen fungerar väl och på alla nivåer. Både politiker och tjänstemän inom länets kommuner har betonat behovet av en bättre samverkan med landstingets psykiatriverksamhet.

Landstinget har genomfört en omfattande psykiatriöversyn och ett av besluten i hälso- och sjukvårdsnämnden var att "tillsammans med KSL arbeta fram en gemensam policy som grund för samarbetsformer och rutiner kring samverkan." Innan beslut kan fattas på kommunsidan om behovet av en eventuell policy inom psykiatrin behövs ytterligare kunskap och synpunkter.

KSL har en kontaktperson för länets kommuner som kontinuerligt för en dialog med socialstyrelsen om deras uppdrag och stöd till kommunerna. KSL och landstinget ska tillsammans med socialstyrelsen genomföra en länskonferens under våren 2009

Övergripande mål

KSL, ska tillsammans med landstinget, arbeta för att förbättra samverkan mellan kommunerna och landstinget för dem med psykiska funktionsnedsättningar och psykiska sjukdomar.

Vad ska uppnås under 2009

- Genomföra en probleminventering för att ringa in vilka samarbetsvägar och behov som finns kring personer med psykiska funktionsnedsättningar och psykiska sjukdomar.

- Beslut av KSLs vård och omsorgsberedning om en ny policy inom psykiatri och/eller länsövergripande avtal för att underlätta samverkan mellan kommunerna och landstingets vuxenpsykiatri.

Resursåtgång:

0,50 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 10.000 kr

Äldre och personer med funktionsnedsättning

Det regionala arbetet kring frågor som rör äldre och personer med funktionsnedsättning handlar mycket om gränsdragningsfrågor mellan länets kommuner och landstinget, där en del sådana har en bakgrund i Ädel-, Handikapp- och Psykiatireformerna som genomfördes under 1990-talet.

Uppföljning av Överenskommelsen om logopedi och medicinsk fotvård

Våren 2007 träffade KSL en överenskommelse med Stockholms läns landsting om logopedinsatser, medicinsk fotvård och Apodos i särskilda boenden för äldre. Överenskommelsen innebär att landstinget svarar för logopedinsatser och kommunerna för den medicinska fotvården i de särskilda boendena. Överenskommelsen ska följas upp av under 2009.

Uppföljning av Överenskommelsen kring rutiner vid in- och utskrivning i slutenvården

Stockholms läns landsting och KSL tog våren 2007 fram en överenskommelse om samverkan vid in- och utskrivning av patienter i slutenvård. Denna har godkänts av länets samtliga kommuner. Socialstyrelsen har, efter granskningar i ett par kommuner, påpekat att det i överenskommelsen dels saknas rutiner om vilken information som ska överföras från slutenvården till öppenvården, dels rutiner för att säkerställa att personal med relevant kompetens från berörda enheter deltar i vårdplanering.

Under hösten 2008 beslutades att en omfattande enkätundersökning ska genomföras under början av 2009 som förväntas utmynna i en redovisning och analys av hur samarbetet fungerar och ge förslag till hur överenskommelsen behöver revideras i syfte att uppfylla Socialstyrelsens påpekanden. En gemensam rapport från arbetet beräknas vara klar under april 2009, vilket innebär nya reviderade riktlinjer bör finnas under hösten 2009.

Gemensamt förhållningssätt och enighet kring stöd för de andningshandikappade

Landstinget har aktualiserat frågan om en överenskommelse när det gäller andningshandikappade. Landstinget har en överenskommelse med Stockholms stad och Försäkringskassan när det gäller Personlig assistans. Presidiegruppen har beslutat uppdra åt respektive förvaltning/kansli att ta fram ett förslag till en länsövergripande överenskommelse. Även försäkringskassan deltar i detta arbete. Arbetet har påbörjats under 2008 och beräknas vara klart under våren 2009.

Ansvarsgränser Hemtjänst – Hemsjukvård

Vård- och omsorgsberedningen och SLLs Hälso- och sjukvårdsnämnds presidier har uppdragit åt respektive kansli och förvaltning att utreda och komma med förslag när det gäller ansvarsfrågan i relationen mellan hemtjänsten och hemsjukvården. Delegering och samsyn ser olika ut i kommunerna. Socialstyrelsen planerar nya föreskrifter och allmänna råd om gränsdragning mellan hälso- och sjukvård och egenvård. Dessa innebär bland annat att landstinget tillsammans med kommunen ska utarbeta övergripande rutiner för hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens arbete i samband med egenvård. Rutinerna bör utformas på ett enhetligt sätt inom ett län eller region.

Hälso- och sjukvårdsinsatser i LSS-bostad, enligt den s k Principöverenskommelsen med Landstinget

Vård och omsorgsberedningen har uppdragit åt kansliet att utreda förutsättningarna för en kommunalisering av Hälso- och sjukvårdsansvaret i LSS-bostäder mm. Hälso- och sjukvårdsansvaret i LSS bostad med särskild service och daglig verksamhet för LSS personkrets (1 och 2) utförs i dag i Stockholms län av landstinget utan kostnad för kommunen enligt den s.k. Principöverenskommelsen från 1994. Landstingets Vårdval Stockholm har medfört att flera vårdaktörer kan verka inom samma gruppbofastad och daglig verksamhet och då varje vårdgivare har en egen verksamhetschef enligt HSL §§ 29, 30 blir flera verksamhetschefer ansvariga på samma gruppbofastad beroende av hur den enskilde valt. Lidingö stad har i en skrivelse till KSL framfört att en egen kommunal hälso- och sjukvårdsorganisation i respektive kommun skulle kunna förbättra tillgängligheten, kontinuiteten och samordningen av hälso- och sjukvården och omvårdnaden i verksamheterna.

Demensrådet

Landstinget har med stöd av Socialstyrelsens stimulansbidrag bildat Demensrådet. Rådets syfte är bland annat; att förbättra och öka samverkan mellan såväl kommun- och landstingsfinansierad verksamhet som mellan specialist- och primärvård samt implementera ”Vårdprogram för Demens” och Socialstyrelsens Nationella riktlinjer för vård och omsorg om personer med demenssjukdom. KSL medverkar i detta arbete. Seminarier kommer att genomföras för att underlätta kommunernas och landstingens arbete för att förbättra demensvården med riktlinjerna som grund.

Övergripande mål

KSL ska vara den aktör som samlar kommunerna och för kommunernas talan i diskussionerna med landstinget. KSL ska ta fram bra avtal och överenskommelser som skapar bra förutsättningar för samverkan lokalt mellan berörda verksamheter så att den enskildes behov tillgodoses.

Vad ska uppnås under 2009

- Överenskommelsen om logopedi och medicinsk fotvård ska följas upp.
- Överenskommelsen kring rutiner vid in- och utskrivning i slutenvården ska följas upp och revideras
- Länsövergripande samverkansavtal ska tas fram rörande andningshandikappade patienter. Samtliga kommuner ska anta avtalet

- Länsövergripande rutiner ska utarbetas för hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens arbete i samband med egenvård
- Överläggningar med Landstinget ska genomföras när det gäller hälso- och sjukvårdsinsatser i LSS bostad med särskild service och daglig verksamhet för LSS personkrets
- KSL ska tillsammans med Landstinget/Demensrådet genomföra seminarier om nationella demensriktlinjer

Resursåtgång:

0,50 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 25.000 kr

Kvalitetsarbete

Vård- och omsorgsberedningen beslöt att lägga särskilt fokus på kvalitetsfrågor under 2008. Under våren 2008 påbörjades en kartläggning av det kvalitetsarbete som görs i länets kommuner ur såväl ett regionalt, lokalt och nationellt perspektiv.

I kartläggningen framkommer bland annat att flera av länets kommuner deltar i utvecklingsarbete på nationell nivå. Det förekommer även samverkan på delregional nivå, framförallt kring nyckeltalsarbete. Kommunerna lägger stor kraft på att utveckla sitt kvalitetsarbete lokalt.

Kartläggningen tydliggör ett behov av samverkan och erfarenhetsutbyte såväl mellan länets kommuner som mellan kommunerna och de nationella aktörerna Socialstyrelsen och SKL. Följande samverkansområden är identifierade:

- Ökad kunskap om verksamheternas kvalitet
- Ökad möjlighet att jämföra verksamheter mellan kommunerna
- Utveckla möjligheterna att exponera resultaten, framförallt gentemot medborgaren

Övergripande mål

Skapa samverkan kring kvalitetsarbete i kommunerna som leder till verksamhetsutveckling.

Detta ska uppnås under år 2009

- Seminarium för återkoppling av kartläggningen av kvalitetsarbete
- Tillsammans med kommunerna identifiera möjliga konkreta uppdrag med utgångspunkt från ovan identifierade samverkansområden

Resursåtgång:

0,30 tjänst

Boende för särskilda målgrupper

Vid den träff som KSL anordnade, för presidierna för socialnämnder och motsvarande i länet under våren 2008, diskuterades frågor som skulle vinna på ökad samverkan mellan kommunerna. Ett område som berördes ur olika perspektiv var boende. Det handlade om hemlösa, yngre med demens, personer med annat modersmål boende i särskilda boendeformer och bostäder med

särskild service, utagerande personer med demenssjukdom, äldre med utvecklingsstörning, personer med autism och stora omvårdnadsbehov etc.

Köp av platser för Hem för vård eller boende för såväl barn som vuxna kan också vara en fråga för samverkan, kanske också tillsammans med Landstinget.

Övergripande mål

Genomföra ett utvecklingsarbete tillsammans med länets kommuner för att utveckla nya verksamheter och på sikt minska kommunens kostnader för externa placeringar.

Vad ska uppnås under 2009

- KSL ska kartlägga behovet av kommungemensamma satsningar när det gäller boende för särskilda målgrupper.

Resursåtgång:

0,40 tjänst samt konsultinsatser motsvarande 25.000 kr

Hemlösa

KSL har i samverkan med länets kommuner tagit fram en överenskommelse om riktlinjer för samarbetet mellan kommuner med de hemlösa. Samtliga kommuner har antagit överenskommelsen.

Överenskommelsen ska följas upp. Med anledning av att flertalet kommuner fattade beslut om att anta överenskommelsen först under senare delen av 2007 är det först nu meningsfullt att göra en första uppföljning.

Övergripande mål

Tydliggöra ansvarsförhållandet mellan kommunerna i relation till vistelsebegreppet.

Vad ska uppnås under 2009

- Överenskommelsen anseende hemlöshetsproblematiken som tecknats mellan länets kommuner ska följas upp under första kvartalet 2009.

Resursåtgång:

0,20 tjänst

Samverkan med andra aktörer

Samordnad rehabilitering mellan FK, LAN, Landstinget och KSL

Sedan 1999 har de fyra huvudmännen utveckla samverkan i rehabiliteringsprocessen i enlighet med en gemensamt antagen policy. Organisationsförändringarna hos berörda myndigheter har gjort att detta arbete har avslutats på regional nivå. KSL följer det som pågår inom området för att se vilken roll KSL kan spela fortsättningsvis. Utvecklingen inom de samordningsförbund som nu finns i länet är också intressant att följa.

Operation kvinnofrid/Våld i nära relationer

Operation Kvinnofrid är ett länsövergripande samverkansforum mellan myndigheter och organisationer i frågor som rör våld i nära relation. Syftet är att förbättra samordningen av kvinnofridsarbetet så att den konkreta samverkan på lokal och mellankommunal nivå utvecklas.

Länsstyrelsens socialdirektör leder en ledningsgrupp för det generella arbetet mot våld i nära relation i länet med representanter från Länsstyrelsen, Polismyndigheten, Stockholms stad, KSL, Stockholms läns landsting, Huddinge kommun, Järfälla kommun, Svenska kyrkan i Stockholms stift, Kvinnojourerna i Stockholms län samt Brottsofferjouren i Stockholms län.

Operation Kvinnofrid består också av en särskild aktion för särskilda frågor. Detta arbete leds av en styrgrupp med landshövdingen som ordförande. Under 2008-2009 kommer fokus att ligga på hedersrelaterat våld och förtryck för att intensifiera detta arbete i länet.

Folkhälsofrågor

KSL ingår i ett regionalt nätverk för folkhälsofrågor. Övriga medlemmar är Folkhälsoinstitutet, Länsstyrelsen, Statens lantbruksuniversitet och Stockholms läns landstings Centrum för folkhälsa, Hälso- och sjukvårdsnämnds förvaltning och RTK.

Övergripande mål

Ökad kunskap i kommunerna för ett bättre bemötande av kvinnor och barn som utsätts för mäns våld

Vad ska uppnås under 2009

- Medverka i länsövergripande arbete kring våld i nära relationer
- Medverka i det länsövergripande folkhälsonätverket

Resursåtgång:

0,20 tjänst

Externfinansierad verksamhet

Sekretariat för Strukturfondspartnerskapet

För genomförandet av strukturfondsprogrammen inom Mål 2 i Stockholms län har ett regionalt strukturfondspartnerskap inrättats. Partnerskapets huvuduppgift är att prioritera mellan ansökningar om projektstöd samt dra upp riktlinjer för hur Mål 2 – programmen ska användas i Stockholms län. Partnerskapet har även till uppgift att samordna strukturfondsprogrammets insatser med övriga program som genomförs på regional nivå som t.ex. regionala tillväxtprogram (RTP) och Landsbygdsprogrammet. Partnerskapet består av en majoritet av förtroendevalda politiker. Dessutom ingår Länsstyrelsen, arbetsmarknadens organisationer, samt representanter från näringslivet och intresseorganisationer.

Erik Langby är av regeringen utsedd till ordförande för strukturfondspartnerskapet i Stockholms län. KSL är värdorganisation för partnerskapet och dess tillhörande sekretariat. Sekretariatet har till uppgift att organisera partnerskapets arbete samt vara deras kontaktlänk ut till regionala aktörer och de förvaltande myndigheterna Nutek och ESF-rådet.

Övergripande mål

Stärkt konkurrenskraft, ökad sysselsättning och entreprenörskap med hjälp av strukturfonderna fram till år 2013.

Vad ska uppnås under 2008

- Arbetet med utlysning av medel, beslut om vilka projekt som ska finansieras och uppföljning och utvärdering ska fungera tillfredsställande

Resursåtgång:

1,0 tjänst

Gymnasieintagningen Stockholms Län

Sedan 1 oktober 2007 har Gymnasieintagningen Stockholms Län bedrivit verksamhet med ett gemensamt intagningskansli för gymnasieskolorna i 24 av Stockholms läns kommuner med KSL som huvudman. En första intagningsomgång har slutförts för gymnasieutbildningar som startade höstterminen 2008.

Gymnasieintagningen Stockholms Län ansvarar för den samordnade intagningsprocessen inom Stockholms län. Gymnasieintagningen Stockholms Län ansvarar för den gemensamma intagningsdatabasen vilket innefattar drift och utveckling av funktioner i intagningsystemet samt webbsidan för ansökan och rapportverktyget IST Analys (QlikView). Gymnasieintagningen samordnar också kommunernas och skolornas hantering i arbetet med intagningen genom en upprättad tidsplan.

Övergripande mål

Gymnasieintagningen Stockholms län ska bedriva en effektiv och rättsäker gymnasieintagning på samma villkor för alla ingående kommuner och deras skolor samt för fristående gymnasieskolor.

Vad ska uppnås under 2009

- Tillsä till arbetsgången mellan kommunerna, grundskolorna, kommunala och fristående gymnasieskolorna och Gymnasieintagningen Stockholms län fungerar avseende hållande av tidsplan och förbättrad hantering av bilagor som underlag till beslutsfattare i kommunerna och på fristående gymnasieskolor för intagningsbeslut
- Hålla en god servicenivå genom att utveckla informationskanaler såsom hemsida och Programguiden samt ha en godtagbar tillgänglighet via e-post och telefon
- Bistå studie- och yrkesvägledare med information om gällande regler, vad som ska göras under intagningsprocessen och vara en stödfunktion för SYV:arna i deras kontakter och arbete med eleverna inför och under hela intagningsperioden.
- Tillsä till rapportverktyg för uttag av uppgifter och statistik om gymnasieval och intagning kan nyttjas genom instruktioner och support till intressenter inom förvaltningar, skolor och övriga användare
- Ta fram statistik och uppgifter som är intressanta för hela regionen gällande ansökningar och intagning och fördelning av platser inom länet. Detta underlag är viktigt för en optimal planering av gymnasieskolornas dimensionering och för att kommunerna ska kunna utverka planering av utbildningsutbudet i samverkan med varandra
- Tillsä till Gymnasiemässan uppfyller kriteriet ”en god objektiv information inför gymnasievalet” vid sidan av marknadsföringen från gymnasieskolorna gentemot elever, föräldrar och studievägledare

Resursåtgång:

11,0 tjänster

Regionala Energirådgivningen

Den Regionala Energirådgivningen bekostas med statliga medel. Nuvarande konsortieavtalet gäller t o m sista december 2010. Ett nytt avtal mellan KSL och kommunerna reglerar betalningen av gemensamma tjänster inom nätverket. KSL har efter samråd med energirådgivningens styrgrupp och storgruppen tagit på sig ansvaret för samordnad betalning av kostnaderna för den gemensamma hemsidan, telefonrådgivningen och projekt samt projektledning och samordning av de gemensamma insatserna inom Energirådgivningen från och med 1 april 2008 till och med 31 december 2010.

KSL åtar sig att å kommunens vägnar

- betala ersättning till Leverantören för dennes utförda insatser för den gemensamma hemsidan, telefonrådgivning och gemensamma projekt samt

- betala ersättning till projektledaren och vid behov andra konsulter som Energirådgivningen använder för projektledning och samordning av gemensamma insatser.

Kommunen har betalningsansvaret gentemot konsulten för egna begärda insatser genom avrop av tjänster utöver samarbetets ordinarie verksamhet (hemsida, telefonrådgivning och gemensamma projekt). Konsulten förbinder sig att leverera tjänster inom energirådgivning till Kommunens lokala aktiviteter i den omfattning och på de villkor som anges i gällande avtal mellan KSL och K-konsult

Resursåtgång:

Helt externfinansierad budget om 5.100.000 kronor

IT-forum

IT forum är en resultatenhets inom KSL som består av Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholmsläns landsting, Stockholms stad Region Gotland och övriga kommuner i Stockholms län.

Syftet med IT forum var initialt teknik och infrastruktur, för att främja tillväxt genom att skapa nytta, mervärde och kostnadseffektiva samhällstjänster för medborgare, organisationer och företag inom Stockholmsregionen. Under de senaste åren har samarbetet inriktats mot gemensam processutveckling och effektiviseringar samt gemensamma upphandlingar. Från 2007 har införandet av den Nationella IT strategin för vård och omsorg i regionen prioriterats.

2009 startar en ny tre årig avtalsperiod för IT forum. Huvudarbetsuppgiften under den kommande avtalsperioden kommer att vara realiseringen av den nationella IT strategin på regional nivå. Även andra frågor med regionalt intresse kommer att kunna hanteras av IT – forum.

Statliga stimulansbidrag kommer att sökas för regionens arbete med realisering av den nationella IT strategin.

Övergripande mål

Det långsiktiga huvudmålet med IT forums arbete är att Med hjälp av ändamålsenliga IT-stöd får alla patienter och medborgare i regionen god och säker vård och omsorg samt en bra service.

Vad ska uppnås under 2009

Regional nivå:

- Vårdguiden kommer under 2009 kontinuerligt att kompletteras med kommunal information och kommunala tjänster. Under året kommer fler kommuner i regionen att erbjudas möjlighet att via Vårdguiden ge sina kommuninvånare tjänster i form av en säker kontaktväg och meddelandefunktion till kommunens äldreomsorg.
- En e-tjänst ska upphandlas för handlägningsprocessen för färdtjänstillstånd. (Under förutsättning att avtal skrivs för perioden)

- Informationsspridning till medlemmarna ska förbättras och kommer 2009 att ske via att medlemmarna utser kontaktpersoner i sin organisation och genom seminarier, informationsmöten samt via KSL:s hemsida.

Nationell nivå:

- Förutsättningarna för det långsiktiga målet en gemensam webbplats nåbar från olika nivåer och som möjliggör framtida informationsutbyte inom vård och omsorg behöver definieras och specificeras. Det arbetet genomförs i ett projekt, på uppdrag av Sveriges kommuner och landsting, om förvaltningsövergripande roll och behörighetshantering med utgångspunkt i barnhälsodataprojektet.
- För att långsiktigt kunna uppnå målet med den gemensamma webbplatsen behöver ett antal frågeställningar lösas på nationell nivå. IT forum ska under året föra regionens talan i ledningsgrupper och arbetsgrupper kring dessa frågor.

Resursåtgång:

Budget om 8.150.000 kronor varav KSL bidrar med 400.000 kronor

Kommunförbundet Stockholms Län

Tel: 08-615 94 00 Fax: 08-615 94 94

Postadress: Box 38145, 100 64 Stockholm

Besöksadress: Fatburen, Södermalmsallén 36, Stockholm

E-post: info@ksl.se

Hemsida: www.ksl.se

**Starka kommuner samverkar
i en kraftfull region.**